Контрольный экземпляр

Массо а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА,
НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ★ ШИНАРА, 27 ОКТЯБРЬ, 1987 ШУ. № 129 (7475). ★ Мах 3 кеп.

Советски Союза къахьегамхой! Боккхача эффективни къахьегамца, юкъарча гIулакхе реальни дакъа лацарца сихъергъя вай социалистически Даьхен массе а оагIорахьара прогресс, толаме кхоачашъергъя 1987 шера планови заданеш!

Сийле а хоастам а хилба производстве хьалхалаттараштеи новатораштеи!

(КПСС ЦК ТIахьехамашцара).

Яхьа дневник

Лаьрхlар кхоачашду

Сийлахь - боккхача Октябра 70 шу дузача юбилейга кхачалехьа шийтталагIча пятилетка хьалхарча шин шера задани кхоачашъе доккхий декхараш тIаийцар В. И. Ленина орден лелаеча «Грознефть» производственни объединенена чуйоагIача предприятей, организацей дуккхача бригадаша, цехий, участкай коллективаша. Уж декхараш хIанзлехьа дикка тIехкхоачаш а даь, тIадоагIача шера чотагIа болх беш итташ коллективаш я укхаза. Царна юкъе эггара хьалхарчарца, йиллача ханал массехк бутт хьалха, шин шера план кхоачашъяьрех я Старогрозненски бурув тохара балхий управленера буровой начальникаш В. И. Недбай, Т. К. Залялутдинов, В. В. Хайкин керте латтача бригадай коллективаш. Цар хIанзлехьа пятилетка кхоалагIча шера чотагIа техал эзараш метраш бурув.

Цар санна хьинаре къа а хьегаш, бурув тохара шин шера план кхоачашъяь бригадаш я Октябрьски УБР-е. Царех я В. П. Найпака, В. Ф. Ступина, М. А. Батурика, В. И. Чирскова кулгалдеча бурувдеттарий бригадай коллективаш.

Керттерча профессех йолча бригадашта юкъе хьалхалаттачарех я «Старогрознефть» НГДУ Г. А. Буданов керте латтача скважинашта капитальни ремонт ечеи В. П. Луконина кулгалдеча скважинашта лаьттан кIала ремонт ечеи бригадай коллективаш. Массехк бутт ба цар тIадоагIача шера календарагIа къахьега.

Объединене цехашта юкъе эггара хьалха шин шера план кхоачашъярах рапорт деннад «Октябрьнефть» НГДУ Бабаджанов Валерий Артемовича кулгалдеча цеха коллективо.

Деша дай бац

Сийлахь - боккхача Октябра 70 шу дузаш шийтталагIа пятилетка хьалхарча шин шера задани кхоачашъергъя аьнна доккхий декхараш тIаийцадар Назрановски кирпишкаш еча завода болхлоша. Чакхбоалаш латт укх юбилейни шера итт бутт. Шоаш тIаийца декхараш кхоачашдара даькъе даьр фуд? Кирпишк арахецара ийс бетта план 91.7 процент мара кхоачашъяьяц во. Ара ца хецаш йисай цхьа миллиони бIаь эзари кирпишк. Завода болхлоша шоай потребителашта продукци лоаттаяра договорни декхараш кхоачашдац, царга дIа ца кхоачийташ йисай 75 эзар сома маьхa продукци. Къахьегама овсарле лакхъяра паччахьалкхен план 88.1 процент мара кхоачашъяьяц цар.

Шу чакхдала юхейиса ха ши бутт мара бац. Цу лоацача хана шийна тIадиса декхараш тIера дIа а доахаш, паччахьалкхен плани тIаийца декхараши кхоачашде декхарийла я предприяте коллектив.

* * *

Иштта укх юбилейни шера шоаш тIаийцача декхарех меттел паччахьалкхен планах а гаьнна лоархIа ца беш хьабоагIа Малгобекски кирпишкаш еча завода болхлой а. Долче, уж шоай деша дай бац. Продукци маьхалъяккхара ийс бетта план, шоай потребителашта продукци лоаттаяра договорни декхараш а тIехьа дIалаьрхIача, кхоачаш ца еш йисай. Потребителашка цу юкъа дIа ца кхоачаш йисай 59 эзар сома маьхa товарни продукци. Завода коллективо планагIа йоагIачох ара ца хецаш йисай ийс бIаь эзар кирпишк. Къахьегама овсарле лакхъяра план а 70.2 процент мара кхоачашъяьяц.

Хьувкъам-87

БАЛХАШ СИХДАЬД

Экажкъонгий Юртара хьажкIаш котъяла мегаш я укхаза кхееча чам болаш йоланлаь цIи хезача коартолел. Коартолаш чуийца яьннай укхаза. Планал совгIа дуккха тIех дIаяхьийтай уж республика тайп-тайпарча потребителашка.

Коартолий кхаш доассаденнад. ХIанз техника аргIа хьажкIий кхашка кхаьчай. Уж а планал совгIа дIачуяла гIерташ ба экажевцаш. Хьаттара еррига майда кхаьла латт IажагIча хьажкIаша. Дошо бесаца леп уж гуйранарча маьлхе.

Лаьттан йIовхал а йоал царех, тха ахархой кулга йIовхал а йоал, — йоах тока заведующе, къаьнарча агронома Аушев Абос.

Иоал. Гайтов Татархана кулгий яр йоал. Цо укх шера шоай подрядни звеной хIара гектара тIара 25 центнер чуэц. КIезига я аьнна хетадала мег. Бакъда, планагIа лаьрхIача 14 центнер мара кхее ягIацар цу кердача фух йола хьажкIаш.

Татархан мо болча дукхача механизатораша хьалкхедаь из рузкъа сихагIа, октябра юххерча дикагIдолча деношка чудерзаде гIерташ дукха ба хьувкъам чуэцача. Пхиъ «Херсонец» йоалл ца хаддаш болх беш. Цар чуэца хьажкIаш дIаудаеш я 14 автомашина, тележкаш тIехьайийза йола 5 трактор.

Комбайнерашта юкъе, шоай цIераш дIа а хазийта хьокхаме къахьегаш ба Васильев Петр, Добриев Бек-Хан, Альдиев Iаьла, кхыбараш.

* * *

Цецвоал укх деношка Назранерча машиннаькъа станце нийсвеннар. Йовзаргйоацача яьннай из моттиг. Шекарасвеклай лоамаш урагIдахад укхаза. Iайнараш 16 эзар тонн я. Ерригаш а цу вай ювцача тупике гIолла уж чакхъяла езаш я 25 эзар тонн. ХIанз хIара денна укхазара дIаух царех етта автомашинаш, вагонаш. Денбус дIайохьийт юкъера лаьрхIача 1200 — 1300 тонн.

ЦIена, ца йохаш, ца соцаш болх бу кхаь «бутIо», иштта цIи тиллай механизатораша Тимурзиев Тамерлана, Майсигов Башира, Толдиев Ювназа шоаш болх беча низболча «БУМ-ех» (буртоукладочни машинаш). Царна тIехьа ца юсаш болх беш я механически белаш а.

— ДагадоагIа сона, — ях аз пункта заведующега Аушев Iумарага, — вагонаш ца тоъаш хала хьувзар шо.

— Тхона хIанз эшаш яц вагонаш, — аьлар Iумарас, Кубански шекара заводашка дIакхачийта безаш бола мухь дIабенна даьннад тхо. ХIанз вай республикера шекар доаккха предприяти Iалашъ еш да.

М. КАРАЕВ.

ЦIена чуэц

Дика хьокхамаш гойташ хьабоагIа укх шера Сунженски района Ленина цIерагIча колхоза кхаш леладераш. Паччахьалкхенга ялат дохкара карарча пятилетка шин шера план Сийлахь - боккхача Октябра 70 шу дузача дийнахьа кхоачашъергъя, аьнна, тIаийца хинна социалистически декхар ханал цаIах бутт хьалха, сентябрь юкъекхоачаш кхоачашдир.

ХIанз тIатеIIа ялата хьажкIаш чуэцаш ба колхоза механизатораш. Ерригa из культура 1175 гектара тIа я. Цун хьувкъам чубара лаьрхIа йола комплекс вIашагIъеллай. Цунна юкъе я хьажкIаш чуэцаш, уж кхай тIара хьатта дIакхухьаш, техникана доалдеш, ехача из тоаеш йола, хIаьта наьха балхацара моральни безам совбаккхара, салаIара хьалаш вIаштIехьдахара, лаьтта ахара звенош. Цхьа барт болаш болх бу цар. Беррига теркам хьажкIаш ма хулла сихагIен цIенагIен чуэцара тIабахийтаб.

ХьажкIаш чуэцаш боахкача комбайнерашта юкъе яьржача яхье хьалхара кхо моттиг дIалоац механизатораша: Цайсаев Майруде, Какаев Саламбека, Умархаджиев Руслана. Балха шя норма ца еш ди дIададахийтац царех хIаране. Хьаьнала къахьег кхай тIара хьатта хьажкIаш дIакхухьаш волча автомашина водитела Амаев Мохьмада а. Иштта хоам беш я тIеххьарча кхаь дийнахьа баьча балха итогех язъяь «Молния».

Кхаш леладераш гIадбугаш ба хьувкъам а.

— ХIанз хIара гектара тIара 60 центнер совгIа фуалъяьха хьажкIаш йоал, — дувц коллективни подрядагIа хьажкIаш кхееча звенона кулгалдеча Какаев Камалус.

— Кхы а дукхагIа хила мег Элькиев Ахьмада кулгалдеча звенос кхебаь хьувкъам, — дувц колхоза керттерча агронома М. Батаева.

Хадданза гIар, тата латт колхоза хьатта а. Мукъа болча хана хьажкIаш цIенъе колхозхошта новкъостал деш школай дешархой хул укхаза каст-каста.

Х. МАГОМЕТОВ.

КПСС ОБКОМЕ

КПСС обкома бюро аргIанарча заседане дийцар «КПСС ЦК январски (1987 ш.) Пленумо дIадехарашкеи парте Пермски обкома хьакъехьарча КПСС ЦК соцамген хьежжа КПСС Урус-Мартановски райкомо ший болх эргабоаккхаш баьча балхах» долча дешага.

Бюрос белгалдаьккхар, район экономически социальнии дегIайоалаяра планаш кхоачашъяра къахьегамхой оарцагIбоахаш райкомо, юххьанцарча партийни организацеша организаторскии массово - политически болх хьинарегIа беш хилар.

Юрта боахама продукци яккхареи паччахьалкхенга йохкареи боарам лакхбаьб. 1987 шера 9 бетта итогегIа толаме кхоачашйир дулх, шура, тха даккхара, фуаш гулдара план. Дика толамаш даьхад доакъар кийчдеча а. Сийлахь - боккхача Октябра 70 шу дизара ма боаггIара накъабахара йолча яхье хьалха латт «Солнечный», «Гехинский» яха, Мичурина цIерагIа йола совхозаш. 1987 шера октябре юкхье XII пятилетка хьалхарча шин шера план кхоачашйир Урус-Мартановски райпищекомбинато. хIанз 1988 шера чотагIа болх беш а я.

Цунца цхьана парте XXVII съезда решенеша, КПСС ЦК январски (1987 ш.) Пленума соцамо, КПСС ЦК парте Пермски обкома хьакъехьарча соцамо дIа ма деххара экономически социальнии сферана кулгалдеча. ший организаторскии политически балха тIа чIоагIгIа перестройка яьяц райкомо.

Района дуккхача предприятейи совхозийи хIанз а яц производство кердаяккхара программаш.

Юртбоахама продукце заготовкай планаш кхоачашъярца цхьана хIанз а кIезига яц тIехьаюса коллективаш, подразделенеш, звенош.

Районе кIезига хьийкъай хьажкIаш, генараш. ЦIенхаштара кхоачамбоацараш да хьайбай боахам дегIабоалабеча а. КIезигдалийтад доахан, хьакхарч, коа тIара оалхазараш.

Райкома балха тIа ледара моттиг я нах чубаха цIеноши соцкультбыта объекташи хьалъеча деш дола кулгал. Меллашха караерзаю капитальни вложенеш. Укх шера ийс бетта планагIа 1840 эзар сом карадерзаде доагIача 1210 эзар сом мара карадерзадаьдац. из хул 65.8 процент. ПланагIа 406 квадратни метр хьалле доагIача метта 226 квадратни метр мара хьаллдаьдац нах чубаха цIенош, е 55.7 процент. Хьалъе а йолаьяц укх шера IV квартале болх бе йолаяла езаш хинна амбулатори а.

Белгала дика хувцамаш хиннадац массово - политически кхетам балара, балха сага фактор хьинаре яккхара формашкеи методашкеи.

КПСС райкома пропагандаи агитацеи отдела, юххьанцарча парторганизацей балха тIа дукхагIча даькъе дар валови гIулакх да. Райкома цхьаболча болхлошта, парторганизацей секретарашта шаьрра довзац перестройка, боахама реформа идеологически Iалашъяра хьакъехьара керда декхараш.

Районера гойтара агитаци юкъара тIахьехамаш мара оперативность йоацаш, художественни боарам лоха болаш я. ХIанз а тIехьа хьалтеха доахк цхьайолча совхозашка соахкара социалистически декхараш. Фермашкара цIе уголокаш ма йоагтIара кийчъьяц, кердача газеташщен журналащщен Iалашъяц. ЛерттIа болх хьабара эша хьалаш кийчдаьдац хьайбаш леладерашта. Къаьстта аьлча, ремонт е езаш да салоIа цIенош. Эггара хьалха эша товараш а долаш йола автолавкаш наггахьа мара ягIац.

Перестройка еш КПСС районни комитет дIакхаьчаяц кIезига нах юкъеболча парторганизацешкеи партгруппашкеи, общественни производства хоадамбеча участкашка коммунистий авангардни лоархIам хургболаш, партийни влиянии лакхлургйолаш хIама даьдац. Парте бола нах кIезига ба «Горец». «Гехинский» яхача совхозий доярккашта, скотникашта, телятницашта юкъе, «Красноармейский» совхоза свинарашта. «Урус-Мартановская» птицефабрика птичникашта юкъе.

ХIаьта партийни мугIараш хьалдуз гIо дара участкашкарча нахах — лаборанташ, складий болхлой, и. кх. КПСС-е хьайибара чотагIа. Цу тайпара хIама да «Урус-Мартановский», «Труд» яхача совхозашка, райпо.

Хьалда йола система яц кадрови политике. КулгалдечагIулакха тIа бахийта могабу нах увттабу цар индивидуальни гIулакхаш кIоаргга ца тохкаш. Кадрай резерваца беча балха тIа гIалаташ ду. Кадрови политике хоржамий гIулакхаш дегIадагIац.

КПСС обкома бюрос белгалдаьккхар район социальнии экономически дегIайоалаеча идейно - кхетама балха тIа цIенхаштара кхоачамбоацараш эггара хьалха парте райкома балха стиле, формашкеи методашкеи овлангара перестройка яь ца хиларах долга.

ЦIенхаштара ледарлонаш я де оттадаьр кхоачашдара тIехьа бола тIахьожам вIаштIехьбоаккхачеи хьожачеи.

Лакхехьа латтача органий решенеш кхоачашъяра балхий планаш увттаяц. Дуккха дола ший соцамаш мишта кхоачашду хьажац.

Парте райкома пленумашкеи партийни актива собранешкеи яь предложенеши замечанеши кхоачашъяра хьакъехьара критически замечанеш вIашагIтохара практика яц. Цудухьа царех дуккхаяраш кхоачашъяц.

БIарччача шера райкоме чIоагIъяц бюро текущи планаш, каьхата балха стиль дIаяккхар да, яхаш. ХIаьта бюрос дийца дешаш-м дукхагIа хьаIайнад. 1985 шера хьежараш 190 дош хиннача метта укх шера 313 да.

КПСС райкома балха стила критика еш, обкома бюрос цхьан ханна белгалдаьккхар Урус-Мартановски район экономически социальнии дегIакхувлача долаш долча дуккхача кхоачамбоацарий бахьан, царна хьалхашка увтташ дола дешаш къестадеча Госагропрома отраслеви отделаша шоай оагIорахьара йоагтIа терко ца еш хилар.

Къаьстта аьлча, республика Госагропрома района производственни, социально-бытови, жилищни лоархIам бола объекташ хьалъяра программа кхоачашъеча доагтIа новкъостал даьдац.

КПСС обкома бюрос КПСС Урус-Мартановски райкома бюро теркам тIаэзар балха тIарча цIенхаштара диnза дисараштa, партийни, советски, боахамий органаш перестройка еш беча балха тIа гойтача мекъала, лерттIа из процесс чакх ца йоаккхаш хилара. Хьалхадаьккхад, беррига организаторски политически болх района къахьегама коллективаша 1987 шереи бIарччача пятилеткан планаш дувцилге а йоацаш кхоачашъяра. Кхачан программа толаме кхоачашъяра тIаберзабе безалга.

КПСС райком, райисполком, юххьанцарча партийни, профсоюзни, комсомольски организацеш халкъа боахам дегIакхувлара интенсивни наькъа тIа баккхара йола КПСС XXVII съезда, цул тIехьагIа хиннача парте Центральни Комитета Пленумий установкаш кхоачашъяра хьадда дола де дезараш чакх ца даьхача яргъяц. Пайдане тIахьожам оттабе беза доалдара керда методаш, хозрасчета, коллективни подряда принципаш юкъекхувлара тIехьа. Республика Госагропрома биззагIа пайда эца боагIа Урус-Мартановски района новкъостал дара йолча таронех.

КПСС обкома бюрос парте райкомагара, райисполкомагара, боахамий организацкара хьадийхар район дегIакхувлара бола социальни лостам чIоагIбелга, хIара коллективе наха лакха къахьегама овсарле а йолаш къахьегара, быта, салаIара эша хьалаш хьадар, торгови, бытови, кхы тайпа деш дола гIулакхаш тоадара массаза йоакхо елга.

ЧуIе фусамаш, соцкультбыта объекташ хьалъяра гIулакх овлангара хувца деза, уж планагIа хьалъелга а шоай ханнахьа эксплуатаце дIателга а вIаштIехьдаккха гIорта деза.

КПСС райкома хьалхадаьккхад, юххьанцарча парторганизацей хьинар лакхделга, КПСС Устава шоашта еннача бокъонехи полномочехи цар биззагIа пайда эцалга вIаштIехьдаккхалга. Перестройка яра хьакъехьа беш бола болх леррагIа а хьинаре а белга, дукхагIча даькъе тийша болча, юххьанцарча партийни организацей секретарашкара доагIар цIенхашта хьадеха деза.

Райкома теркам тIаэзаб перестройка чакхйоаккхача керттера звено санна лоархIача кадраща беш бола болх эргабаьккха-тоабе безаш хилара. Къахьегама коллективашта доалдеш бола нах хIанзара оамалаш йола, кердадар тIаэцаш бола нах хилийта гIорта деза.

Парте райком, юххьанцарча партийни организацеш декхарийла я къахьегамхошта кхетам луча гIулакхера формализм хьадда дIаяккха, беррига идейно-кхетам балара болх район, хIара къахьегама коллектив социально-экономически дегIакхувлилга сихдара, сага фактора хьинар айдара дола хьадда декхараш къоастадара тIабербзабе.

Районе спекуляцеца, туненеядстваца лоаттабеш бола къовсам чIоагIбе, из гIулакх могийташ болчаргара доагIар цIенхаштта хьадеха деза.

КПСС райкома хьалхадаьккхар, массови информаце средствашта партийни кулгалделга тоаде дезалга, гласность шеръеча, таханара проблемаш оттаеча, уж шеррра ювцача, ца деш дисараштa, кхоачамбоацарашта критика еча, кердадар, дикагIдар хьаллоацача массе а хана цунца чIоагIале лувца езалга.

КПСС обкома бюро хьежар Сийлахь-боккхача Октябра 70 шу дизара ма йоагIагIа накъаяхар духьа къахьегама коллективашта юкъе хиннача социалистически яхьа итогашка, иштта цхьадолча кхыча дешашка.

ВАЙНА МАШАР ЭШ

ПЛАНЕТА ТIА ГIОЛЛА ЧАКХЪЯЬЛАР «МАШАРА ТАЛГIИ» ЯХА ТIЕМА ДУХЬАЛАРА АКЦИ

Дунеп тIара машар лорабар, адамле тIема кхерама кIалхаръяккхар — фуд тахан цул дезагIа а лоархIамегIа а? Цкъа мо дукхаза беррига нах хIалакбе могаргдола герзаш хьаIайнад даьтта. Цхьабакъда, цох а кхоачам ца хеташ, герзий керда тайпаш хьадеш, долащдараш эргадаьха тоадеш лаьрхIа варгвоацаш дукха рузкъа доаду, къоастаяиза дуккха экономически, социальни, экологически, кхыйола проблемаш йолча паччахьалкхенаша. ХIанз империалистически мехкаша дег чу кхоабар, царна мерзъеннар «седкъашкарча тIемашцара» уйла я.

Сигале баьдъерзаеш мортхаш тIаякка, тIема ди къовкъа кийчлуча хана, паргIато хестаеш, машар кхайкабеш йийкай вай Даьхен оаз. Иштта хиннад Советий Iаьдал даьннача а Сийлахь - боккха Даймехка тIом гаргагIертача а шерашка, иштта да тахан а советски нах шоай эггара бочагIдола цIей — Октябра 70 шу дизара юбилей — дезде кийчлуш болча хана. Цудухьа деган тохаденна тIаийцар вай, укх шера август бетта Токио, Хиросиме, Нагасаки яхача японски городашка атомни герз дIадаккхара хетаьча Дерригдунен конференце «Машара талгIи» яха тIема духьалара акци чакхъяккхара тIаерзаь советско-американски инициатива кхайкаярах бола хоам.

«Машара талгIи» яха акци ядерни а низбеш доацача а дунеп тIара Iалаьмате йоккха манифестаци санна лаьрхIа яр. ДIадахача шоатта дийнахьа Хиросимера дIайолаенна дерригача Лаьттана го тоссаш чакхъяьлар цун ший тайпара эстафета. Дика кийчо яьяр цунна вай республике а. Цох дувцаш я тха репортаж.

Грознера В. И. Ленина цIерагIа майда. «Машара талгIенна» хетаяь мероприятеш дIайолаяла кхы а сахьат гаргга ха я. Цхьабакъда, наха хьалъюзаш латт майда. ДIа мел хьежача гу наькха тIа орденаши медалаши яда тIема ветеранаш, къахьегамхой, дай-ноаной, какгирхой, пионераш. Кастта укхаза дIайолалургъя Ленински района машар безарий митинг.

Эггара хьалха са бIарг тIаотт плакаташ хьалтохаш боахкача кагийча наха, мехкараштa, дешархошта. Цар кийчъер вузашкарча, техникумашкарча, профессионально - технически училищашкарча интернаташкарча, школашкарча самодеятельни художникаша дехкача суртий выставка я. Цун чулоацам — тIема «ак» алар, машара тIехьа кхайкарал дар. Къаьстта чIоагIа гулбеннарий бIарг тIаозаш да № 12 йолча ТУ дешархочун Нариниян Артура «ТIом эшац», № 14 йолча юкъерча школа 7-ча класса дешархочун Трапезников Сергея «Герз дIадаккха» яха сурташ. Выставке шерра гойташ да Л. Н. Толстоя цIерагIча Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен университета, механизаце учета техникума, кооперативни училища студентийи дешархойи балхаш.

КIирбенна выставкага хьожаш чакхбоал хьалхара зрителаш — № 20 йолча юкъерча школа шоллагIча класса дешархой. Даьсса кулгаш эгадеш баьхкабац уж шоаш а: «Машар», «Даьхе», «Ираз», яха дешаш тIаязъдаь байракхилгаш йоахк цар бе.

Митинге баьхкараш ийссача мугIарашка дIаовтта болалу. Къаьстта белгалйоалаш я Грозненски кооперативни техникума йоккха йоаца коллонна.

— Тахан укхаза бахка ловраш дукха бар, — яхаш дувц парцарча М. Евлоевас. — Цхьабакъда, занятеш юкъагIйита йиш яц. Майдан тIа бахка аьттув ца баьннараш техникуме хургйолча мероприятешка дакъа лоацаш хургба.

Шийтта сахьат даьнналга хьакхайкалеш ека йолалу Кремлевски куранташ. Царна тIеххьа дIайолалу митинг. Из хьаеллаш къамаьл ду КПСС Ленински райкома хьалхарча секретара Е. М. Пучкова. Цо дувц «Машара талгIи» яхача акцена хетаяь мероприятеш кийчъеча района къахьегама коллективаша, дешара заведенеша лаьпача даькъах. Митинге гулбеннараш машар бахьан дош ала тIахьехан къамаьлаш ду тIема ветерана, йоазонхочо М. Лукина, таксопарка водитела А. Мусаитова, № 1 йолча школа хьехархочо М. Цароевас, кхычар.

— Ткъо шу гаргга ха я НРБ гIишлонхоша Нохч-ГIалгIайчен лаьтта тайп-тайпара объекташ хьалъе йолаяь, — аьлар вай республике къахьегаш йолча болгарски гIишлонхой группа бригадира Г. Граматикова. — Из ха кхоачам болаш я, нах бовзара, цар дег чу фу доал ха. Аз кхетадаьд, советски нах чIоагIгIа машара тIехьа болга.

Майдан тIа репродукторашкара дек машар хестабу, тIема «ак» яха дешаш, даьхенах, партех, вахарах, иразах дола иллеш, ловцаш. Цхьаннена тIехьа шоллагIвар водаш, машара тIехьа долча кхайкарала кIала кулг язде дIатIаух нах.

* * *

«Машара талгIи» яхача акцена хетаяь дукха мероприятеш чакхъяьлар Малгобекски районе. Дуккхача наха дакъа лаьцар С. Орджоникидзе цIерагIча стадионе хиннача «Спорт — машара посол» яхача цIейна юкъе.

Шийтта сахьат даьлча тIем тIа байнарий сийна города юкъе оттадаьча памятника хьалхашка лоацца митинг хилар. Цигара дIайолаелар ВЛКСМ горкома болхлоша кийчъяь автомотопробег. Цун маршрут: «Малгобек — Назрань — Эльхотово — Терек — Курп — Малгобек». Автомотопробега доакъашхоша дуккхача нахацара вIашагIкхетараш чакхдаьхар, дуккхача тIема сийлен памятникашта юхе зизаш дехкар.

М. КАРТОЕВ.

СУРТАШ ТIА: хьалхарча плане латт тIема ветеран, йоазонхо М. Лукин, Советски Союза Турпал Ш. Абрамов, болгарски гIишлонхой группа бригадир Г. Граматиков: митинге къамаьл деш я № 1 йолча юкъерча школа хьехархо М. Цароева; митинга доакъашхой.

Р. АУШЕВА сурташ.

КЪОНАБАРАШ КХЕБЕР

Коммунистически къахьегама ударник, производстве хьалхалаттар, слесарь Погорова Елена Назранерча ГI. Ахриева цIерагIча «Электроинструмент» завода механо - сборочни цехе болх беш йола иттлагIа шу да. Цу юкъа цох хиннай лакха квалификаци, Iаьхий опыт йола говзанча. Цун хьаьнала къахьегам белгалбоаккхаш чот йоацаш дукха я Еленайна тийнна сийлен грамоташ, премеш, маьхера совгIаташ.

Ше укхаза болх беча хана ткъаьх сага Iомаяьй цо ший говзал. Тахан цунца цхьана къахьегаш а ба царех дукхагIбараш. Боккхача безамца йоах цо хIанз дикагIбарий мугIарашка латтача ше Iомабаьча мехкарий Цечоева Зинай, Хамхоева ПаьтIаммата, Цунтоева Марема, Сагова Фатимай, Камурзоева Хьавай, кхыбарий цIераш.

Шийна луш дола кертте-ра совгIат хет цунна цу къоначa болхлоша оалаш дола баркал, цар шийцара безам.

СУРТА ТIА: ший балха къайленаш Цунтоева Марема дIайовзийташ латт Погорова Елеча (аьрдехьаръяр).

Р. АУШЕВА сурт.

СИЙРДА НИКЪ

ОЧЕРК

Дукха ха хьалха денз бовз сона ХасиевгIар. Цкъа хинна Iийнавац со цар цIагIа. ЧIоагIа безаме да царцига кхоаллена кIал чай молаш, атта кхетадеш, эшаш а лоархIаме а дола ахархой гIулакхаш дувцаш Мащетацеи Якъубацеи къамаьл деш.

Уж свеклаш кхееш ба, цIи хеза а ба. Ткъаь пхиъ шу да уж «Лермонтовский» совхозе къахьегаш бола. Шаккъе а нийслагIчеи иттлагIчеи пятилеткай ударникаш ба. ХIаьта Мащет доккхий толамаш дахарагIа Къахьегама ЦIеча Байракха орден енна я, нийс бера нана хиларагIа цунна еннай «Материнская слава» яха орден а. Юртарча наха ВалергатIарча юрта Совета депутаталла а хержай из. Иштта совгIат цкъа нийца Iийнавац Якъуб а.

Цу дезалах мел дар хов сона аьнна хетадала доагIа. Царца ца дувцаш фу дисад.

Тахан а да тхо ХасиевгIар кхоаллена кIал чай молаш. ГIийло хьекхача мийхо низткъа холуш йола бIаьстан хоза хьадж кхухьар. Цудухьа дарий а хац, кхы а чам болашагIа хетар сонеи Якъубаи Мащета оттадаь чай а хьеха модз а.

Фусам-дас деча безамеча къамаьлага ла а дувгIаш, дика хеташ мол аз воагавеш дола дIайха чай. Чаьх къург а беш сийрдача сигаленга хьож со юкъ-юкъе.

ЦIаьхха, гаьнарча морхий IиндаргIа юкъера хьакъедар низткъа гуш бола Iада хьисапера кIай мугIа. Цох бIаргкхийттар Мащетеи Якъубеи а. Дуккхача хана денз уж царга хьежаш хиннаб, аьнна, хийтар сона. ВIаши бIарахьежар уж, хоалуш юхь тIара хувцабелар...

Мащет сатийна яцар: цкъа тхо долча хьатIаяйе, цIелгех къарсангаш даха хов, тIаккха кухне дIачуйода, шорто сийнача сигала а хьожаш. Безаме а бегаш бара тIера а вола Якъуб а, цхьа хIама дагадеха хилар хоалуш дар. Iадда Iелацар из ше вагIача гIанда тIа. ХьалгIоттар, юхаIоховра.

Со цIаьхха а хьежар сигала, тIаккха кхетадир аз, гаьна кхыча мехка а хинна, цIайолха гIарагIураш хилар.

МоллагIча сага а духхьала цун ший мара йоаца уйлаш хьахул, цхьа хIама дагадох дIайолхаш а юхайоагIаш а гIарагIураш бIаргаяйча.

Иштта уйлаш Мащетаи Якъубаи чуесса хила мегар, хетаргахьа. Иштта хила а хиннадар, лочкъабаь дIабаьккхар Мащета бIаргех баьнна хи тIадам.

Якъуба бIарахьежар со. Таккхала вагIар из, сигала хьалхьежжача. Цун шера хьажаюкъ цхьа кIеззига хьацар теха яр.

ГIарагIурех бIаргкхетар царна дицлуш доаца хIама дагадохийташ дар. Уж хIара шера хьож царга, йоагIаш а йолхаш а. Из дувзаденна да цар ираза юхь дIайоларца.

Кхы цхьаькха а хайра сона.

Мащет хьалкхийнай, дан нанеи доаца, бо долаш. ТIом чакхбаьннача хьалхарча, халача шерашка, мецача хана, дог лазача наха тIаийцар из. Дукха нах болча дезале нийсъеннаяле а совленна яцар из царна юкъе. Из тIаийцача фусам-даси фусам-нанаси сиха кхетадир, моллагIа бо а санна, йиIиг атта дог чIехкаш хургхилар. ЗIамига йолча хана денз болх бара тIера а аьначa кийча а хиннай из. Йоккха ме хул дукхагIа хоалора цунна, маьлха зIанараша санна, даси нанаси луш йола йIовхал, цар безам, хьастар. Мащет дог дилла яцар дан нанеи гайна-ганза цкъа гучадаргхиларах. ХIаьта хьай аргдар цунга кхы гургбоацаш тIемо дIадихьа дан нанеи дайнад?

— Гой хьона, дIа сигала гIолла бода кIай мугIа, — аьлар цунга цкъа цхьан саго, кертах кулг а хьекха, — Уж гIарагIураш я. ХIанз гаьнарча мехка дIайолх уж, хIаьта бIаьсти юхайоагIаргья. Цар дахьаргда хьона хьа даьхи наьнахи дола бакъдар.

Иштта цхьание сатеде дезаш хинна хила а мег Мащет. Дукха хьийжар йиIиг гIарагIурашка, ший сийна бIарггаш царех ухача хиво баьлдерзадалца.

Из Iа тIадера цунна эггара дIаьхагIа а долаш, сатийна моттиг йоапаш яр йиIиг. Кхийнараш шекбаьннабар, йиIиго иштта са-готдеш. Мелла хьесте а, мелла дог гIоздаккха гIерте а, цун бIарггаш маьлхара дар.

Хьагучаьлар хьалхара йоагIа гIарагIураш: ира са а баь, цаIаш шоллагIчарна тIехьа ухар уж. ХIаьта уж Тобол яхача хил тIех а ювлаш дIаухар. Ший зIамига кулгилг а лестадеш, шоашта тIехьахьежа йиIиг зийна хила а мег цар, бакъда цар никъ дIахо бодаш бар.

Мащета гурахьа юха а дехар гIарагIурашкара бакъдар да, яхаш. ЦIаьхха а йодар цун йиткъа оаз сигала гIолла. ХIаьта цунга юхайист хулар уж «гIур-гIур» яхаш. Мащета ший тайпара кхетадора оалхазараша дувцар: дика хоам бахьаргба оаха, тхога хьежа, яхаш санна хетар.

Из хьежаш яр. Дог доахача хIамано салоIам бора цунна. Кхийна йоI йолча хана, кхай тIа болх беш, цIаьхха хезар цунна гIарагIурай гIар, гаьнна йола из едда, гIарагIураш дIаяхача оагIорахьа. Новкъостий кIирбенна тIехьахьежар цунна. Фу новкъостал дергда укхаза?

Цкъа бIаьсти Мащета хийтар кIайча мугIарах хьа а къаьста, цхьа гIарагIура, кхера санна, чуежай, аьнна. «ИзI» аьнна ийккхар цунга. Едда яхар из цу оагIорахьа. ХIаьтта аьхача кхай йисте цIаьхха бIаргавайра цунна из. Вижа уллар из, ча морхI гIовга а билла. Из вар къона зIамига саг. Тхьайса уллар из, узамаш а деш, цун бе йоаллар «Бусйоагорг» яха кIурз тIабила фонарь. Мащета цу сахьата кхетадир из бийсана лаьтта оахача хана хьалха лела сигнальщик волга: лаьтта оахача трактора хьалхаваьле, цунна никъ сийрдабоахаш хиннав из.

«КIаьдвеннав. Мишта узамаш ду» — чIенга тIа кулг а оттадаь гаьно сецар йоI. ЧIоагIа къахийтар цунна цох, цунгара бала озаш яр из. Цу ханна сомаваьлар из. Кхы Iе а ца венна, аьлар цо: «Хьо фу деш я укхаза?». Цул тIехьагIа йоIа бIарахьежжача висар зIамига саг.

Иштта байзаб уж вIаши, Мащета ше дувцаш ма хиллара, корадаьд ираз. Цу хана зIамига саг ченна язва лазар долаш хиннав. Цудухьа узамаш деш хиннад цо набарагIа.

Якъуб ше а хиннав дан нанен доацаш бо, цу халача шерашка.

ХIанз Мащета бегаш бу: «Якъуб сона сигалено совгIата велар — яхаш. — Iулах къаьстача гIарагIурана тIехьаедар, хIаьта Якъуб коравир».

ГIарагIура-м боккъонца яр. ВIаши бовзаш боаца Мащети Якъуби шоайла бIарахьежаш латтача хана, царна хезар кIотаргашта юкъе ду тата. Кхы шоайла къамаьл а ца деш тата хезача дIатIабахар уж. Цига царна бIаргадайра цIий ухаш улла къона оалхазар. КIирденна а тешаш а бIарахьежар из наха. Якъуба хьанийца из цIахьоргдолаш соцадир цар.

Цхьана гIулакх деш дерза а дир, хьал а кхедир цар оалхазар. Гурахьа гIарагIураш къулбехьа дIайолхача хана дIахийцар цар из. Iадика ювцаш санна ткъамаш лестадеш царна тIагIолла массехказа го а баьккха, дIаяхар гIарагIура вокхарех дIакхета.

Цул тIехьагIа дукха ха ялалехьа Мащетен Якъубен хьоалчагIа дир шоаш цхьа дезал хинна вIашагIкхетарах.

Цу сахьата, цIаьхха тоадаланзар цар цIагIара хьал. Дукха ха яьккхар Якъуба лазаро ца вуташ, Лораша дарба дарагIа е Мащета еча йоакхонагIа дари а хац. Якъуб вийрзар цхьа ха яьлча. Ше-м йоах цо Мащета диетически ма доаггIара а хан-ханнахьа а даа хIама лоаттадарах, дика хьежаш хиларах вийрзар со.

ГIарагIураш дIанакъа а яьхе (из цу дезала традици а хинна дIаэттад). ХасиевгIар шоай дукха дезал хьагулбу. Свеклашта оасар делга лоархIаме гIулакх да, царна дика довзаш а да. Цудухьа вокха а зIамига а мел вар аравоал оасар де. Эггара хьалха хул йоккхагIйола йоI Марха. Цун-м ший а диъ бер да. Цул тIехьагIа городера цIавоагIа Мохьмад — цига объединене керттера бухгалтер волаш ва из. Кастта Ярославлера цIавоагIаргва юрта боахама института студент Аламат. Сайд-Селима йиш хургьяц оасар деча юкъе хила, хIана аьлча из гаьна, Хабаровске Советски Эскаре гIулакх деш ва. ХIаьта вожаш хIанзарчоа цIагIа ба: Селим, Лейла, Сайд-Ахьмад, Сайд-Эмин, Бек-Хан.

ХьалхагIа гIаш ухар ХасиевгIар шоай кхай тIа. Цул тIехьагIа мотоциклаца аха баьлар. Из яр царна дика хьувкъам баккхарах премегIа енна. ТIаккха царна хьожайир «Жигули», хIаьта цул тIехьагIа — «Нива». Бакъда хIанз шин машина тIа а ховшац ХасиевгIар дезал, иштала дукха ба уж. Иштта доккха да хIанз цар леладу лаьтта а. Цхьабола дезал низткъа мара раьза хилац цхьа гектар дIаэца а. Мащета Якъубаца цхьана хадданза 6 гектар лелаю, договорагIа. ХIаьта свеклаш массаза а планал шозза дукхагIа хьувкъаю.

Укх шера оасар де арабаьлар кхаь машинаца. Уж я «Жигули», «Нива», «Волга». ТIеххьаръяр царна елар дIадахача шера премегIа. Ялхайтта сага гIаххьа я уж. Иштала ба хIанз ХасиевгIар дезал.

Сона бIаргадайнад цар болх мишта бу. Хьалха-тIехьа айтте, гIарагIураша санна, мугIа бийя, деррига кха дIалаьце, хул уж. Берригаш цхьана, берригаш хIама хьадеш ба.

О. ДЖУРГАЕВ.

ГРАЖДАНСКИ ТIЕМА АЛАН ЮКЪЕ

(ДIахододар. Долалур 24 октябре араьннача номер тIа).

ЗIАМИГАЧА Кабарде тIом беш яр 1917 шу чакхдоалаш полковникаш Кибирови Серебрякови керте латта бандаш. Уж тIакхувш бар революционни дог-уйла долча наха, физически хIалакбора цар шоашта духьала гIайттараши цар кулгалхойи. Артиллери а тIехьа дуккха тайпа герз дола дукха нах юкъебоагIаш йола бандаш денгара ди массаза дала эхь-юхь дайнагIа хулар, шоаш леладеча зуламах шоашта таIазар де низ кхоачаргболаш хIама дац аьнна а, хеташ.

Цу хьалашка царна духьала эттача Черсашкахьарча наьха кулгалхоша Калмыков Беталеи Катханов Назареи С. М. Кировга дийхар ЗIамигача Кабардера аьлий бунт хIалакьяра шоашта гIо дар. Хьалхашка этта декхар аттачарех дацар, хIана аьлча, кхыметтел Владикавказе а дукха дацар революционни тIема доакъош, цул совгIа цига, гарга ядача юрташкеи станицашкеи хадданза хулаш яр мятежаши цIенхашттара довнаши. Моздоке а цунна гонахьа а чIоагIъенна лаьттача бичераховщина оагIонгахьара цIенхаштта кхерам хилар кхета па дича даргдоацаш а дар. Цхьабакъда, ЗIамигача Кабарде гIайттача наьха болама новкъостал де дезалга а ховш дар.

Цига Орцханов Хизарий отряд хьожае лаьрхIар. С. М. Кировеи НоI Буачидзеи цу отряда хьалхашка оттадаь декхар дар — аьлийи кIайча эпсарийи мятеж зIамигача Кабардера дIаяккхара гIайттача наьха болама новкъостал делга.

МоастагIчоа духьала гIеттача Калмыков Бетал керте латтача Черсий отрядаца цхьана Орцханова отрядо кхоачашдир из декхар.

1918 шера Орцханова отряд шозлагIа хилар Черсий-Балкхаройче, Нальчике. 1918 ш. февраль бетта Пятигорске Терски халкъий шоллагIа съезд хинначул тIехьагIа, кIайчар дукха бандаш Советски Iаьдал ца оттийта гIерташ гIовттарах, чоалхане хьал дар Нальчике хиннар. Укхаза Орцханова отряд тIом беш яр гIайттача черсийи балкхаройи отрядашца цхьана, кIайчар бандаш хIалакьяь дIа а яьха, Советий Iаьдал чIоагIдара царна дикка новкъостал дир цо.

Хадданза Орцханов Хизара отрядаца бувзам а лоаттабеш, шоашта мамогга цунна эшаш дола новкъостал деш бар гIалгIай революционни деятелаш Ахриев ГIапур, Албогачиев Ювсап, Гойгов Iаддал - Хьамид, Костоев Бексолта, Зязиков Идрис, Альмурзиев Хьусен, Альтемиров Махьмад, Маматиев Азирхан, Тутаев Заурбик, Алиев Мудар, кхыбараш.

Цу халача хана, революце хьалхьоабаь къахьегаш бола лоамарой, чоалхане хьалаш а нийсденна бисача хана, вахаре бакъдолчоа тIабода никъ цар лехача хана, массанахьа а болх беш яр дуккха йола группировкаш, тайп-тайпара политически партеш, цар хьалхашка увттайора шоай демагогически платформаш, авантюристически де лерхIараш чакхдаха а нахага цоащ яхар дайта а гIерташ. ГIалгIай коммунисташа, революционни деятелаша хадданза политически болх бора Орцханов Хизара отряде, дIакхетайора из большевистски партеи Советий Iаьдален политиках, де лерхIарех, хьалхашка латтача декхарех. Цу балхо новкъостал дир революционни дисциплина чIоагIъе гIайттачар моральни низ айбе.

Орцханов Хизара бувзам лоаттабу парте Кавказски крайкома викалашца, цо хадданза кулгалдара йола указанеш ийю крайкома членашкара Назаретьян Амаякгара, Махарадзе Филиппагара, Бутырин Яковгара, кхычаргара.

ДЕНГАРА ди массаза дала чоалханегIа дерзаш латтар Терски областера гIулакх. Терекера Советий Iаьдал дIадаккхара йолча ший планаш тIара воалаш вацар Бичерахов.

Иштта долча чоалханерча хьалашка Владикавказе хьакхаьчар Къулбехьен Россе Чрезвычайни Комиссар вола Серго Орджоникидзе. Терски области доазоц тIа хьатIадоагIаш дар Деникински эскар. Командующе Сорокина тийшаболх барах, тифах цамогаш болаш нах хиларах XI-ча ЦIеча Эскара низ бацар кIайбараш юхатоха.

Цхьан юкъа Деникина коталонаш яхарах, Дон яха хий долча немций хьакхачарах бIубенна волча Бичерахова кхы а чIоагIагIа дIаболабир ший болх, Тийрка йистера деррига контрреволюционни низаш шийна гонахьа а даьха. Цо лийрхIар дар — Добрармин хьатIакхачалехьа, Тийрка йистера Советий Iаьдал дIадоаккхалга, цу даькъе эггара хьалха Владикавказера цун штаб — Терски Совнарком хIалакьелга а долаш.

Цу хьалашка Iалаьмате чIоагIа боккха лоархIам болаш дар Тийрка йистера деррига революционни низаш вIашагIтохар.

Владикавказе Орджоникидзена нийсвалаизар Киров а Буачидзе а. Москве кхайка вахавар Киров, хIаьта Буачидзе провокатораша Серго хьакхачалехьа бутт хьалха вийнавар.

Серго цу сахьате хьинаре болх бе волавелар. Къахьегача лоамарох, казачье-крестьянски къе бахача нахах ког гIортолга а еш, деррига революционни низаш вIашагIтоха, Советски Iаьдал чIоагIде дезаш хиларах дола декхар хьалхашка оттадир цо области партийни организацена.

Серго Орджоникидзе хьакхаьча дукха ха ялалехьа, 1918 шера 23 июле Владикавказе вIашагIтехар Терски халкъий йиълагIа съезд.

Тийрка йистерча халкъий IV съезда балхага чIоагIа теркам тIабохийташ хьежаш хинна Орцханов Хизар, Гуржий доазонна гаьна йоаццаш йолча, Джейраха чIоже вар ший отрядаца.

Съезда болх юкъагIбаккха гIерташ бичераховца Фальчикова а бIаьхийча казакаша а леладаьр юхатехар съездо.

Цхьабакъда, паргIатта съезда болх чакхбаккха съезда делегатий вIаштIехьдаланзар. Дукхача хана денз чIоагIа безам болаш бар кIайбандиташ Серго Орджоникидзен парте Кавказски крайкома составе бараши лийца чубохка. Терски республика кулгалхо воацаш йитача, лоаман халкъашеи къахьегача казакашеи сийдеш болча, цига хьинаре дакъа лоацача кулгалхоех из къоастайнча, дикка аттагIа хургда Советий Iаьдал дIадаккхар, Орджоникидзе керте а латташ бола съезда делегаташ карабоалабе, аьнна хеташ хиннаб уж. ЦIаьхха тIом а болабаь, города цхьа дакъа дIа а лаьца, съезд болх беш йолча хана, хьалха хиннача кадетски корпуса здане чубовла белар уж.

Городе хинна кIеззига мара доацача ЦIеча Эскара доакъоша, Курскии Молоканскии слободкай болхлоша, IV съезда делегаташа шоаш чIоагIа духьале йир кIайчарна. Цхьабакъда, цар низаш цхьатарра дацар. Город дIалацара бола кхерам тIа-тIа чIоагIагIа хоалуш бар. Iалаьмате сиха арахьара новкъостал эшар.

Контрреволюци юхатохара гIалгIашкара новкъостал дехалга тIадиллар Сергос съезда балха тIа дакъа лоацаш хиннача гIалгIай новкъосташта. ГIалгIай революционераша Ахриев ГIапура, Зязиков Идриса, Гойгов Абдул-Хьамида, Костоев Бексолта, парте боацача делегаташа цу сахьате раьза хинна тIаийцар Сергос даь кхайкарал. Гаргга ядача гIалгIай юрташка сихха дIа-хьа бахар говрабаьрещ.

Города кIайбараш тIалеталгах, съезда делегаташта тIабессача кхерамах бола хоам эггара хьалха дIахайра Джайраха чIоже латтача Орцханов Хизарий отряда.

Минуташ мара эшанзар Орцхановна отряд хьагулъе. ТIаккха денал дола революце бIухой наькъа арабаьлар. Городе дIакхача 20—25 километр яр. цудухьа боккхача маьхе яр хIара секунд. Топа пхорч санна сиха йолхар говраш. Городе дIатIакхоачаш латтача хана, отряда командира зийра; города къулбехьеи оагIонгахьара, Iаьржача лоамашкара, съезда делегаташ чуболча хьалха хиннача кадетски корпуса зданех етташ йола йоккха топ. Дувцалга а доацаш цар поници чIоагIа аьттув болаш яр. Iаьржа лоамаш кадетски корпуса зданена духхьал лакхе дар, духхьал хьежадеш герз тIадетта йиш йолаш.

Орцханова решени тIаийцар. КIайчар бандаша еш йола атакаш юхатохаш тIом беш болча съезда делегаташта новкъостала отряда цхьа дакъа хьожадир, кIайчар йоккха топ хьаетташ хиннача Iаьржача лоам тIа а ваьнна, шийцарча говра баьрешца цIаьхха тIом болабир цо. ВIалла а дагадоацача оагIорахьара дов доладарах йоккха топ етташ хиннараш духьале ца еш есаралла баьхкар.

Город а корпуса здани а лораеш хиннача съезда делегаташта новкъостал де дукха юкъ ялалехьа хьакхаьчар Орцханов ше каралаьца йоккха топаш а тIехьа.

Орцханов Хизара отрядо дов доладича дикка дегаш гIоздаьхар город лораеш латтарий. Из гIулакх бахьан долаш вIаши дикагIа дIабовзар хилар Орцханов Хизарий Къулбехьен Россе Чрезвычайни Комиссараца Серго Орджоникидзеца, цига тоссаделар царна юкъера доттагIал, из хилар тIом чакхбаллалца, цул тIехьагIа, машаре бахача хана.

НАЗРАНЕ дIакхаьчача хайра Сергойна гIалгIай къаман Совето Мочкъий-Юрта съезд гулъеш йолга. Из сихха дIавахар цига. ГIаш, говрашца, массе а тайпа герз шоашка а долаш ГIалгIайчен ерригача юрташкара эзараш бола нах вIашагIкхийттабар съезде. Серго чIоагIа гIадвахар съезде баьхкарашта юкъе Орцханов Хизар, гIалгIай коммунисташ Албогачиев Ювсап, Зязиков Идрис, Гойгов Абдул-Хьамид, Костоев Бексолта шийна бIаргабайча, Сергона ховра, нагахьа эшаш моттиг нийслой царех ког гIортолга е ший йиш йолга, съезде баьхкача гIалгIай халкъа къахьегамхоица царга гIолла ший къамаьл хургхилар. Цо съездана дIадовзийтар Советий Iаьдала декхараши де лерхIараши. Цо аьлар лаьтта а паргIато а царна еннай духхьал цу Iаьдало, нагахь санна кIайбараш котбоале, бIаьшеренашка сатийсача цу гIулакхех а баргба уж. Орджоникидзе тIахьийхар гIалгIай къахьегамхой город Владикавказа новкъостал де бахара.

Цо Орцханов Хизарийна тIадиллар отрядаш, сотнеш вIашагIйохкалга, иштта кхыдараш делга. Цига мел хинна нах отрядех дIа а кхийтта, городагахьа бахар. Отрядашта керте латтар цIи хеза вола командир, партизан Орцханов Хизар.

Новкъостал ший ханнахьа дIакхаьчар, хIана аьлча город лораеш хинна низаш кхоачалуш латтар. ГIайттача гIалгIаша тIом болабар бахьан долаш, 18 августе белогвардейски бандех цIенйир город Владикавказ. Цул тIехьагIа Тийрка йистерча халкъий йиъ-лагIча съездо ший болх юха а дIаболабир.

Цу тIемашка мах баь а варгвоацаш доккха дакъа кхоач Орцханов Хизарийга. Кхетамца ший низаш доагI-доагIача дIанийс а даь, Владикавказа болхлошцеи цIеэскархошцеи айхха бувзам а лоаттабеш, Соколовеи Беликовеи бандех цо мукъаяьккхар город.

Халкъий комиссарий Совете яьча «Къулбаседа Кавказе граждански тIом хиннача шера» яхача доклада тIа цу ханарча деношка хиннача событешта характеристика а луш, 1919 шера 10 июле Серго Орджоникидзе язду: «ГIалгIайче — Владикавказера тхона хьабийлла духхьал цаI мара боаца никъ бар. Города моастагIий тIалетача шоллагIча дийнахьа Мочкъий-Юрта хьагулийр гIалгIай халкъа съезд, цига герзапа кийчденна долча гIалгIай халкъага дIахайтар, нагахьа города тIалета казакаш котбовле, цунна тIалатташ бола кхерам мел боккха ба. ГIалгIай халкъ цхьан минута а шек доацаш, ше тIом бе кийча хилар дIа а хайташ, Iалаьмате дукха нах кхотабенна чубахар городе. Цхьабакъда, дисциплина, организованность ца хиларах, гIалгIай городе тIом бе Iема ца хиларах, цу сахьате вIаштIехьдаланзар тха кIай казакаш кагбе, эшабе. Цхьабакъда, гIалгIай моастагIашта духьала гIовттарах Iалашйир тхона йола котало. Тхо цаIаш дацар. Лоаман халкъий авангард лоархIача гIалгIаша тIом болабир, чIоагIа уж хьаллоацаш беце а, цо леладечоа раьза а болаш цунна тIехьа баьлар вож мел бола лоамарой а».

Цу халача шерашка Орцханов Хизар эггара лоархIамегIа дола гIулакхаш чакхдоахаш вар. Хадданза цун отряде хулар 500 — 600 бIухо. Цхьабакъда, эшшача хана цига хьачубоагIаргболаш бар гIайтта эзараш бола нах, хIана аьлча лоамарой тешаш бар революцена, халкъа эшаш долча хIаман тIехьа из тешаме йолгах.

XI ЦIе Эскар тIехьашкаданарах, цхьаккха дича а сона ца луш, хьадоагIаш дар добровольчески эскара доакъош, январь бутт бовш латтача хана уж хьатIакхаьчар ГIалгIайчени Владикавказеи доазон тIа, деникински эскара эггара чIоагIагIа долча цу доакъошта керте латтар нах боабеши бовхаши бола кIайбарий инаралаш Геймани Шкурон. ТIом дIаболабалехьа цар ультиматум а яь, гIалгIашкара дIадийхар ГIалгIайчен мехка гIолла чакх а далийта шоай эскара доакъош Владикавказе дIадохийталга, цига яр Терски Советий Iаьдала штаб. Цар лерхIаш хиннар дар город дIалоацалга. Кавказски крайкоми Терски совнаркоми дIа а лаьца, духьала латташ дола низаш кулгалхой боацаш дуталга.

Городе мел дола низаш оарцагIдаьхар Серго Орджоникидзе моастагIа юхатохара, Орцханов Хизарийца юртара юрта водаш, гIалгIай къахьегамхой моастагIчунца тIом бара дола нигат чIоагIдеш, моастагIа тIехьашка ваккхара уж тIахьехаш вар из.

ВЕДЗИЖЕВ Ахьмад,

(Йистедоалар хургда).

ДИКА КЪАХЬИЙГАР ГОРОДСКОЙ СУББОТНИКЕ

Вайна ховш ма хиллара дIадахача шоаттдийнахьа Сийлахь - боккхача Октябра 70 шу дизара хетадаь городе лостам беш, гаьнаш, кIотаргаш дIайогIаш, тротуараш, наькъаш дохкаш коммунистически субботник хилар Грозне.

Iуйрийна бархI сахьат а далалехьа дукха кагирхойи мехкарийи гуллуш бар Грозне цхьоалагIча микрорайона «Россия» яхача кинотеатра юхе. Пхи бIаь гаргга саг вар цига Коталон парк хургйолча моттиге лостам бе, гаьнаш, кIотаргаш дIайогIа, аллеяш, наькъаш дахка гулвенна.

Уж бар кооперативни, механизаце учета техникумий, номераш 56, 42, 60 йолча Грознерча школай дешархой.

Кагирхой мел эшача балха инструменташца Iалашбаьбар города «Зеленстрой» ремонтно - гIишлон управлене викалаша. Лаьтта оахка техника, белаш, носилкаш, ведраш, кхы мел эшар долаш дар.

Субботник дIадоладалале гулбенначарна хьалхашка лоацца къамаьл дир Ленински райисполкома ОКХ начальника заместитела И. Е. Строчкова. Цо аьлар:

— Тахан «Машара талгIи» яха тIема духьалара Дерригдунен акци чакхйоахача дийнахьа вай а воашкара дакъа юкъехьоргда цу гIулакха. Дунен тIа ядерни тIом ца хилийтира, машар чIоагIбара доккха деце а гIо дергда вай таханарча къахьегамо. Кхыметтел боккха форд а хург мича бар зIамига хилгаш цох хьа ца кхетаре.

Шо-шоай балха моттигашка дIаболх кагирхой, мехкарий. ТIийрг тохаш нийсъю парк хургйола майда, хIаьта из зIамига яц: 4—5 гектар лаьтта. Нийсача мугIарех кIоагаш доахаш йода трактор. Цунна тIеххьа гаьнаш дIайогI цхьабараша, вокхар лаьтта чухьекх, кхоалагIчар гаьнашта хий детт.

Делкъа ха хьаэттача ахане дукхагIа балхаш чакхдаьха баьлар. ХIаьта делкъел тIехьагIа кхо сахьат даьлча ерригa гаьнаш дIаегIа, царна кIир теха йистебаьлар дешархой, студенташ.

— Даккха хIама доацаш дика къахьийгар тахан кагирхоша, — йоах «Зеленстрой РСУ мастера Тихонова Татьяна Степановнас. — Къаьстта белгалбаьлар кооперативни техникума студенташи 56-ча юкъерча школа дешархойи. Уж массарел а хьалхагIа йистебаьлар шоашта тIачIоагIъяьча участкашкара деррига а балхаш даь.

Хьалха духхьал шаьра аре иллача моттиге дукха ха ялалехьа водачун, воагIачун бIарг хьесташ хоза парк хьахургья.

* * *

Балха ди дIадоладала дикка хьалха шо-шоай балха моттигашка гуллуш бар Грозненски швейни производствени объединене къахьегамхой. Балхара мукъабараш а бар укхаза шоай лоIамагIа къахьегара долча субботнике дакъалаца баьхка. Коа-карта лостам берггараш, гаьнашта кIираш тоха, басараш хьакха дезараш заданеш хьа а нйеш шоай участкашка дIаухар.

ШоллагIча цехе меттел ерригача объединене а цIи хеза я хIамаш - тегарий бригадир Бейгериева Раиса. Цун бригада коа-карта лостам беш яр. КIираш техар гаьнашта, массехк саг коа латтача гIандашта басар хьокхаш вар.

Иштта, балхара мукъабола хIамаш тегараш массехк бригадана бекъа а бенна объединене подшефни йолча берий бешамашка, яслешка мебела басар хьокхаш, кхыдола балхаш деш хилар. Масала, номер 28 йола берий беш ремонте дIакъайла латта дикка ха я. Во лел цигара балхаш нах ца таар бахьанце. Цудухьа новкъостала баха штукатурни балхаш деш, уйнашта,наIараштa, кораштa басараш хьокхаш хилар Уржумован Егорован керте латта хIамаш тегарий ши бригада.

ХIаьта шоай массазарча балха моттигашка къахьегаш хиннача наха субботник долча дийнахьа арахийцар 150 эзар сома маьха товарни продукци.

Объединене художественни самодеятельноста коллективо доккха концерт оттадир гулбеннараштa къахьегама цIей чакхдаьлча.

* * *

Вай республикерча йоккхагIа йолча промышленни предприятех цаI я «Красный молот» яха завод. Ший йIаьхийча революционнии тIемеи, къахьегамеи традицешта тешаме хиларца дика йовзаш я цун коллектив.

ДIадахача шоаттдийнахьа хиннача субботнике дакъалаца баьхкачарна юкъе бар дуккхача хана денз пенсе бола ветеранаш а.

Завода проходнойна кIир тохаш, хилар персональни пенсионерка Трегубова Наталья Федоровна а. Укхаза 38 шера болх баь я Наталья Федоровна. Заводе ба цун ши воIи цар йистийи. Дешархо вола вийий воI воалавеш енай Трегубова. Цо Володяйна дувц завода исторех, Сийлахь - боккха Даймехка тIом болча шерашка фронта новкъостал деш шоаш мишта къахьегар.

ЦIи хезача бригадира В. Брызгунова бригаде тахан къахьега баьхкабар номер кхоъ йолча городской профессионально - технически училищера дешархой. Цу бригаде а кIезига бацар хIанз пенсе бола ветеранаш. Цар кагирхошта хьехараш дир, болхло яха цIи сий долаш хиларах дийцар.

Йовзаргйоацаш хувцаенай завода парк. Укхаза лостам беш, гаьнашта кIираш тохаш, йокъаеннараш дIайоахаш, кердаяраш дIайогIаш хилар заводе балхара мукъавола 500 совгIа саг.

А. - Г. УГУРЧИЕВ.

КУРСАШ ЧАКХЪЯЬННАЙ

КПСС Нохч-ГIалгIай обкома политически просвещене ЦIагIа кхаь дийнахьа хинна экономически дешаш Iомадеш болча районни семинарий пропагандистий секцей кулгалхой курсаш чакхъяьннай. Вузий Iилманхоша ладувгIараштa дийцад укх темаегIа: «Къахьегамхой экономически уйла хьаярах, кадраш экономически кийчъелга тоадарах парте XXVII съездо а КПСС ЦК июньски (1987 ш.) Пленумо а белгалдаьккхар», «Нохч-ГIалгIайчен энергетика а Iилма-технически прогресс дегIаахар а», «КПСС экономически политиках еш йола буржуазни фальсификаци гучайоаккхалга», «Производства интенсификаце курс Iомаеча хана хьалхарча источникех пайда эцара методика», «Экономически образоване психологически аспекташ», «Пропагандистски говзал лакхъяра наькъаш», кхычарех.

Нохч-ГIалгIайчен экономика дегIаахара перспективех, 1987 шера планаши социалистически декхараши толаме кхоачашдара де дезарех дийцар КПСС обкома отделий заведующешеи цар заместителашеи.

Курсашка яйзар секцей кулгалхой опыт, технически средствай кабинете практически занятеш хилар, политически литература обзор йир.

Л. КОДЗОЕВА,
КПСС Нохч-ГIалгIай обкома политически просвещене ЦIев заведующе заместитель.

70 ДЕГIААХАРА НАЬКЪАГIА

Шелковской район

БЕРРИГА НИЗ — ПЕРЕСТРОЙКА КIОАРГЪЯРА

Шелковской района лаьтташ дада Нохч - ГIалгIайчен къулбаседа - малхбоалехьа. Аьхки чIоагIа йIайха а екъа а хул укхаза, Iай кIезнга лоа а долаш, шелал латт. Оахача 33630 гектарах 23664 гектар хий дехкаш да. Дукха къахьега дезаш да укхазара лаьтташ, хьаьна дац, тух доал, районе территорех ах совгIа гIум йолаш я, лакха хьувкъам кхебе хала да укхаза. Цудухьа укхазарча боахамаша дукхагIча даькъе хьайбаш леладу. Района экономика белггала моттиг дIалоац жа леладаро. Юкъера лаьрхIача хIара шера буруннн даьгIенашка арабоал 300 эзар совгIа устагIа, 1450 бежан. Цул совгIа цхьадолча боахамаша 16 эзарнега дIакхоачаш хьакхарч а лелаю.

Хьайбаш леладелга тешаме дегIакхувлара шортта доакъар эш. Цудухьа къаьстта теркам тIалоаттабу районе доакъар Iалашдара. Доакъара культураша дIалаьцай 25 эзар гектар гаргга лаьтта. Доакъара переработка яра, гранулаш кийчъяра района боахамашка болх беш я доакъара цехаш. Тахан бархI я уж, дIахо йодача хана кхы а дукхагIа хургья.

Райопо дукхача хана денз комсаш лелаю. Тахан цу культуро дIалоац 2 эзар совгIа гектар. ЦхьайттлагIча пятилетке керда юкъеена цхьакха отрасль а я — люцерна кхе а еш, цох ги доаккхалга. Цу культура ги хIара шера дIадув 6 эзар гектара тIа.

Района партийни организаце, берригача къахьегамхой болх тIалеста ба Кхачан программа кхоачашъяра, юртбоахама продукци хIара шу массаза дала дукхагIа яккхара. ШийттлагIча пятилетке юртбоахама валови продукци йоккхалга 26 процент алсамдаргда, 1990 шу хьатIакхоачаш цун боарам 57,9 миллион сомага а кхоачаш.

Доакъара культурай хьувкъам лакхбеш, прогрессивни йола технологи юкъейоалаеш дукхагIа Iалашдергда доакъар, хIара бежана 17 центнер доакъара единицага дIакхоачийташ.

ШийттлагIча пятилетке район социально - экономически дегIайоалаяра дIадахийта лерхI 48 миллион сом. Цох дукхагIа дар дIадохийтаргда социально - культурни лоархIам бола объекташ хьалъяра. Хьалъергья ялх берий беш, 4 школа, ши культура ЦIа, терапевтически отделени, быта ЦIа, нах чубаха фусамаш, кхыйола объекташ.

Партийни а профсоюзни а организацеша, халкъа депутатий моттигерча Советаша дукха теркам тIалоаттабу къахьегама ресурсех пайда эцалга тоадара. Укх шера июль бетта районе вахар 44190 саг, цхьабакъда болх бе царех могаргдолчарех тахан къахьегаш 87 процент саг мара вац. Общественни производстве дакъа ца лоацаш ва 1517 саг. Царна юкъе ба цIен-ноаной, дукха бераш дола кхалнах. Уж а балха юкъеоза йиш яр, эшаш дола хьалаш вIаштIехьдаьхача. Цу деша уйла еш да тхо хIанз.

Предприятеша, организацеша беча балха къахьегама овсарле лакхъяра новкъарле ю кадраш балхара дIаювларо. ГIишлош хьалъеча хьалхарча ах шера 21,6 процент нах балхара дIабаьннаб, промышленносте — 21,6 процент. Дукха нах балхара дIабувл «Шелковская» яхача МПМК — 66 процент, АТП — 32 процент, райбыткомбинате — 16 процент.

Кадрай балха говзал лакхъяра, уж балха тIа дIачIоагIъяра тайп - тайпара мероприятеш чакхйоах районе. Кхашкара балхаш чакхдаьлча боахамашка вIаштIехьдоаккх агрономаша, зотехникаша, ветлораша дешалга, дIаболалу массови профессеш хьеха. РАПО дешаш хул гIулакхаш тIа хьожабе белгалбаьха нах. Районе традици а хинна дIаэттад тайп - тайпара конкурсаш чакхйоахалга. Хьайбаш леладерашта юкъе укх шера котало яьккхар «Коминтерн» колхозерча доярка Т. Эльмурзаевас, жа лоргаш болчарна юкъе дикагIа говзал йолаш хиннав Ленина цIерагIча колхозера И. Яхъяев.

Тахан керттера лоархI оаха боахам лелабара экономически механизм эргаьккха тоаелга, интенсивни йола технологи производствана юкъейоалаелга. Уж дешаш Iомадеча курсашка дешаш хиннав 4367 саг, царех 4351 сага аттестаци а яьй. Аттестацега гIолла чакхбаьннаб района беррига кулгалхой а керттера специалисташ а. ДукхагIболчар хьахьекхад хьалхашка латтача декхарех шоаш кхеташ болга.

ХIара шера колхозей совхозашей кийчъю шоашта эша механизаторски кадраш. Комсаш лелаей гIишлош хьалъей Iомабу боахамашта юкъерча комбинате. Цул совгIа хIара шера вузашка, техникумашка районера деша вода 50 саг.

Экономически хьалаш а балха методаш а хувпаш, боахама расчет, коллективни а дезала а подряд юкъейоалаеш болх барах бернат даьннад. хувцаеннай района экономика. ТIеххьарча шин шера дукхагIа даьккхад ялат, дулх, шура, кхыйола продукци. Къахьегама овсарле дIадахача шераца нийсъйича укх шера 29.2 процент дегIаенай.

1986 — 1987 шерашка къахьегам вIаштIехьбаккхара дикагIйолча формашка — коллективни а дезала а подрядага — яьннай дукха а подразделенеш. Кердача хьисапе болх беча лакхагIа я къахьегама овсарле, дисциплина. Хьаэцаргья вай «Шелковский» госплемзавода Н. Эсмухамбетова жа леладу бригада. Коллективни подрядагIа къахьегаш йолча цу коллектива хьокхамаш эггара лакхагIа да районе. КIезига нах бац тха районе цунгара масал хьа а ийца къахьегаш. Царех ба «Червленский» совхозера вокхагIвола чабан С. Джадаев, Ленина цIерагIча колхозера С. Балаев, госплемзаводера Р. Уращев, дукха а кхыбараш. Цар хIара 100 жийна тIехьа хьалкхебу 120—140 Iаьхар.

«Путь к коммунизму» яхача колхоза подряда хьисапе болх беш йолча люцерна ги леладеча отряда вIаштIехьдаьннад ше лелаеча 762 гектара тIа лакха хьувкъам кхебе, 22 центнер ги даьккхад укхаза хIара гектара тIара.

Дика хувцамаш хиннад комсаш лелаеча а. ШийттлагIча пятилетка хьалхарча шера 12 эзар тонн чуийцай уж. Лакха хьувкъам кхебу «Виноградный», Старощедринский» совхозашка.

Юбилейни шера, даьттеи нахчеи ю заводагареи «Гребенской» совхоза винпунктагареи дIа мел ийккхача района ерригача предприятеша кхоачашъяьй планови заданеш. Социалистически яхье керте латт Шелковской райпищекомбината коллектив.

Районе чакхйоаккхаш я социально - культурни а экономически а дегIаахара оттаяь лаьрххIа программа. Нах чубаха фусамаш хьалъяра план соахка 105 процент кхоачашъяьй. Соцкультбыта гIишлош хьалъяра укх шера хьалхарча ялх бетта план 102 процент кхоачашъяьй. Цунца цхьана, гIишлош хьалъеча цIенхаштта кхоачамбоацараш а да тха. Геттара во латт боахама способагIа капитальни вложенеш караерзаелга. ДIадахача шера иштта балхаш дара план 58 процент мара кхоачашъяьяц, укх шера ялх бетта — 56 процент.

Ма дарра дийцача, карагIдаьннар кхоачам баь Iе йиш йолаш дац. Цхьаболча специалисташа дика кхеталац перестройка маIан, хIанз а дIадаьннадац къаьнарча IаьдалагIа болх белга.

Дуккхача тха предприятей, организацей, учреждений балха тIа цIенхаштта дола кхоачамбоацараш хиларах хьалхарча даькъе бехке я партийни организацеш. Коммунистий авангардни лоархIам айбара де дезар дыц цар, вIаштIехьдаьккхадац къахьегама коллективашта лерттIа кхетам лулга. Партийни организацеш декхарийла я перестройка чулоацам наха кIоаргга дIабовзийта, иждевенски уйлаш дIаяха, тIеххьара хьахулар алсамдаккхара коллективай теркам тIаберзабе. КПСС XXVII съездо хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдара хIара сага знанеш, хьаькъал, низ оарцагIбаккха гIерташ къахьег юбилейни шера парте Шелковской райкомо.

Н. СОЛДАТКИН,
КПСС Шелковской райкома шоллагIа секретарь.

Дезала бригада

Ший тайпара йолча укх гIайренна тIакхача атта дац. Гобаьккха хий да, цхьан оагIорахьара хьачубоагIа готта никъ мара боацаш.

«ГIайрен» тIа латт доккха доаца цIа гонахьа хьаяь гIишлош а йолаш: база, доакъар чулоаттаде яь кхоале ХIара аьхки 4 эзар устагIа кхоаб укхаза. Жа леладе чIоагIа дика моттигаш я ераш. Ди дIоахденначa хана жа чулахка гаьний Iи да, уллув—хий, буц. Жа леладеча звено болх бераш цхьан цIен нах ба — коммуниста О. Джумакишева дезал. Дезала хов хьадаьр шоай долга. «Красный пахарь» яхача колхоза правленеи Отарбай Нурдинович керте латтача дезала звеноси коллективни договор а оттадаь, белгалдаьккхад хIаране де дезар. Нагахьа санна звенос планови заданеш кхоачашйой дезалга кхоачаргда 8540 сом. ХIаьта жа тоадалар планал тIех хуле кхы а дукхагIа хургда дезала бюджете ахча.

Жа кхабара лаьрххIа оргтехкарта оттадаьд. Цу тIа белгалдаьккхад де мел дезаш дар: жа доажадеш йола даьгIенаш, царна кхы тIа луш йола рацион, хьайбашта де дезаш дола зоотехнически гIулакх, кхыдар.

Отарбай воIо Аьльмада аьлар.

— Дезала подряда совленаш ювця эшаш а яц. ХIаранена хов болх барга хьежжа хургдолга шийга а обществага а кхоачар. Цхьа масал доаладергда аз. Тахан тIехьадаьнна денад тхона доакъар. ХIанад из иштта? Тракторист тха звено чувоагIаш вац, жа тоадаларах е гIелдаларах цунга кхоачаш хIама дац. Из сагота вац болх баьб аьнна шийна наряд дIакъайлача.

ГIадвугаш ба баьккха толам. Дукха ха йоацаш дIачубеннаб 3625 устагIа, жа тоаденна хиларах боахама хьахинна цIена пайда 73 эзар сом да.

М. ЮНУСОВ,
«Красный пахарь» яхача колхоза парткома секретарь.

Шоашта хьалхашка латта доккхий декхараш даим а тIехкхоачашдеш, къахьегаме лакха хьокхамаш гойташ я Шелковской районера Идрисов Эми керте латтача «Гребенской» яхача опытни совхоза интернациональни коллектив. Кхачан программа йизза кхоачашъяра хадданза керда наькъаш лехаш ба боахама болхлой.

Иштта дика, пайдане гIулакх дIадоладаьд цар укх шера а. Районе бахача нахагара хьа а ийца кхаба доладаьд доахан. Шоаш кхаьбача 100 бежанах 37 бежан дIаденнад боахамо паччахьалкхенга, хIаране юкъера дозал 350 килограммал тIех а долаш. Дулха комбинате кондиционни доахан дIадаларах 4000 сом ахча кхы тIа а деннад совхоза. Из аьттув баьннаб мел эша доакъар Iалашдаь, доахан дика кхабарах. Шийна тIадилла бехктокхаме декхараш ала хIама доацаш цIена кхоачашду скотника Шахбиев Джунида, дина Iунал ду доахана.

Иштта совхозе дIадоладаьд кхы цхьаькха керда гIулакх — дулха лаьрхIа хьакхарчаш кхабар. Шу долалуш 10 хьакха ийцаяр укхаза. ХIанз ферма коа удаш я 60 хурск. Царна дика доал ду свинаркас Шовкун Матренас.

Кхачан программана лаьрхIа доахани хьакхарчи кхоабалга дIадоладарах кхы а цхьа керда культура хьалкхее болабеннаб совхоза болхлой — доакъара свеклаш. 210 гектара тIа дIайийна уж дика хьал а кхийнай. Раьза ба свеклаш лелаераш Е. Иванча, Б. Нагуманова, кхыбараш шоаш хьалкхебаьча хьувкъама, 4—6 килограмм юкъера дозал долаш я уж.

СУРТА ТIА: «Гребенской» совхоза скотник Д. Шахбиев ший доаханга хьожаш воалл.

Р. АУШЕВА сурт.

Даьй гIулакх дIахохьоргда

Сийлахь-боккхача Октябра котало иккхарах бола хоам Тийрка йисте кхаьчар 1917 шера 26 октябре. Цу дийнахьа болхлой, салтий, казачьи депутатий Грозненски Советo резолюци тIаийцар Светий Iаьдал оттадаьлга массанахьа а дIакхайкадеш. Цхьабакъда, казачий станицашка бIаьхийбараш, атаманаш доал дIахеца дагабацар. 1918 шера казачьи бандаш чулийлхар Червленски станице, Советий Iаьдала тIехьа хиннараш боабир. Станичии майдан тIа топаш техар фельдшера Е. М. Зимина, Зимин Грозне тIема - революционни Совета член хиннавар, даъа лаьцадар ЦIе Эскар вIашагIдоллача.

Щедрински станице эрза юкъера корабир цIеэскархой Лачинови цуй ши воIи. Кхаьннена а топаш техар кIайбараша. ТIехьагIа вийра Лачинова кхоалагIа вола воI а. Советий Iаьдала моастагIаша топаш техай А. И. Яицковна, В. Ф. Кулебякина, Е. Морозовна, П. Казакинайна, К. Котовна, дуккхача кхычарна.

Доал карара доалаш латташ бIаргагуш болча денинцаша къахетам беш хиннабац берех, кхалнахах, унахоех. КIайча казакашта кIалйиса хиннай 11-ча эскара госпиталь. Цу чу мел хинна цIеэскархо цхьан кIоага чу Iочу а кхайса, цIи теха боагабаьб.

Шелковской района станицашка дагIа Советий Iаьдал бахьан долаш шоай синош дIаденначарна оттадаь памятникаш, наха баркал оалаш дагакхоаб цар цIераш. Царна хетаяь яь дукха ха йоацаш хинна говрбаьрей поход а.

...Оркестро лохх походни марш. Шелковской станица майдан тIа хьагучавоал урагIъяхийта цIе байрахх йола говрбаьрий. Цунна тIехьа ва цIе палчакхаш а хьерчаш, Iаьржа чокхеш тIадувха шовзткъе итт дошло. Пробега командира комсомола райкома хьалхарча секретара В. Фисюкова рапорт лу КПСС райкома хьалхарча секретарага В. Борискинга Шелковской района кагирхой Старогладовская — Моздок яхача маршрутагIа баха кийча ба, аьле.

Таханара поход вIаштIехьяьккхачар дагалаьцар дика хIама да: революце идеалашта тешаме хилара эстафета санна, сийлен моттигашка гIолла цIе байрахх чакхйоаккхалга Наурски района, Ставропольски края, Къулбаседа ХIирийчен территоре тIа гIолла.

Хьалхара вIашагIкхетар хилар Николаевская яхача станице революце бIухошта оттадаьча памятникана юххе. Укхаза гулбеннаб Наурски района викалаш. Монумента юхе зизаш дохк, цIераш а йоахаш дагалаьцаб Советий Iаьдал бахьанце укхаза байнараш.

ШоллагIйола моттиг — Новотерская. Укхаза вежарий каша дIавелла воал фашисташца латаш вийна 70 бIухо. Революце гIулакх бахьанце дIаденнад цар шоай вахар. Минут ха йоаккх укх сийлен моттиге йист ца хулаш. Сийлахь-боккхача Даймехка тIема ветеранаша Н. З. Крамскова. Н. Ф. Литвиненкос дийцар моттигерча школьникашца цхьана, шоаш миштa лехар байначар цIераш, уж мишта байзар.

Наурская. Духовой оркестра ашараш хувцалу сихача лезгинка ритмашца. ВIашагIкхетар хул В. И. Ленина памятник долча. Мел дукха халонаш лайна даьккхад Советий Iаьдал, моастагIех из шоаш мишта лорадаьд дувц тIемийн къахьегамеи ветераний районни Совета председатела С. В. Пономарева. В. Фисюкова бовзийтар шоаш арабаьккха никъ, шелковской комсомола истори.

Говраш сихха никъ бу. Похода диълагIа ди доладеннад. Тхо дIакхоач фашисташ кхы дIахо ца бохийташ совцабаьча доазон тIа. Советски бIухой дIабехкача вежарашха долча каша тIа зизаш дохк. Ищерски станице юххе вийнав шийгара денал бIаргадайта тха станични Долгополов Леонид. Массаза йоагача цIера юхxe йист ца хулаш минут йоаккх. Юха а хоз «Новкъадовла!» яха кура оаз. Тхо накъадоахаш безаме бIарахьеж моттигера школьникаш, ха яха боккхий нах. Безам тIагIоргболаш ба тхоцара кIантий. Къаьнарча гребенски казакех ваьнна ва М. Багдашкин. Хьинар дола зIамига саг белгалваьккхав ВЛКСМ ЦК совгIаташ денна. Цунца ва 5 шу даьнна цу воI Коля.

ДIакхоач Ставропольски краярча Галюгаевская яхача станице. Похода доакъашхошта тух-сискал дахьаш духьалвера къаьна казак. Колхозни ипподроме хинна лоацца митинг чакхъяьлча говраштарча спорта мастераша А. Денневеи И. Сацынеи дIахьекхар говраш хахкара говзал. Яхьаш чакхъяьлча иллеш, халхараш доладелар.

ТIеххьара вIашагIкхетараш хилар Къулбаседа ХIирийчен доазон тIа. Лоа санна кIай къамал костюмаш тIаювхаш ба духьалбаьхка хIирий мехкарий. «Красная Россия» яхача колхоза парткома секретара У. Джидзалова дош лу Паччахьалкхен преме лауреата, къахьегама ветерана П. М. Гасиевна. Цун къамаьл чакхдаьлча юха а доладу казакий, нохчий, хIирий халхараш.

Н. ЕРЕМИН,
краевед.

Чам бола дaараш

Шелковской района промышленни предприятешта юкъе хьалха латт райпищекомбината коллектив. Лакха да цо юбилейни шера 9 бетта даьха хьокхамаш. План 2425 туб йолаш 3248 туб консерваш хьаьй, планагIа лаьрхIа хинначул шозза гаргга дукхагIа маьхалаъяьккхай продукци, кIезигагIа да товарни продукци йоаккхаш дIадохийтар, лакхъеннай къахьегама овсарле. Керттерча хьокхамашка диллача коллективо кхоачашъяьй пятилетка шоллагIча шера план.

Райпищекомбинато арахеца продукци — тайп-тайпара сокаш, мерза малараш, компоташ, консерваш — чам болаш, дика я. ДукхагIа йола продукци мехка столице дIаухийт, москвичаша мах баьб цун.

Коллективана кхетам бала а болх вIаштIехьбаккха а хов комбината директора Р. Э. Гандалоевна. ВорхI шу да цо укхаза болх бу, тIеххьарча шин шера — директор. Руслана йистеьккхай кхачан промышленноста Московски институт. Къоначa директора хайра партийни а профсоюзни а организацей новкъосталца коллектива барт тоабе, хьалхашка латта декхараш кхоачашдара на оарцагIъяккха. Дика новкъостий а хинна дIаэттар цунна дуккхача шерашка укхаза болх бу нах — цеха мастераш Н. Пузина, Щ. Аболандзе, лабораторе заведующи В. Лукъянцева, кхыбараш.

КIезига бац укхаза шоашкара хьокхам гойташ бола болхлой: З. Эдильханов, К. Байбулова, К. Грек, Г. Лаптева, А. Рагожина, Х. Аджигириева, Е. Пимичева дукха а кхыбараш. Уж ба производстве толамаш доахача хьалха латтараш, йоах парторганизаце секретара Н. Пузинас. Йоккха я цар балха опыт, хьалхашка латта декхараш кхоачашдара нах шоашта тIехьабаха хов.

Района промышленни предприятешта юкъе хьалхара моттиг яьккха яле а, карагIдаьннaчох кхоачам баь Iе дагаяц комбината коллектив. Резерваех пайда а эцаш къахьегама овсарле лакхъе дага ба укхаза.. Цхьабакъда, царна новкъостал эш. Физически а морально а тишъенна я цехашка латта оборудовани, из керда хилча а дIаоттае моттиг а яц, готта я помещенеш. Еррига а предприяти реконструкци е езаш я.

ХIанзчул тIехьагIа хьалъезаш я холодильно-компрессорни отделени, котельни, складаш.

Сезонага хьежжа 100—140 саг хул комбинате болх беш. Иззал нах IотIакхетаргбар шин сменагIа болх белга вIаштIехьдаьккхача, хIаьта цох чIоагIа гIулакх а хулар укхаза бахача наха, хIана аьлча шоай станице царна болх бе моттиг а хургъяр. Фуд эшар?

— Транспорт яц нах балха хьаккхувла а бийсан уж юха чуккхувла а, — йоах директора. Сезоч йолча хана къаьстта дукха болхлой эш тхона, цхьа автобус яларе шин-кхаь сменагIа болх белга вIаштIехьдоаккхаргдар оаха.

Райпищекомбината коллективо хозрасчет а юкъейоалаяь, бригадани подряда хьисапе къахьег, хьатIадоагIача шера из ше-шийна финансировани еча системага яргья. Болхлошта байзаб кердачох боала пайда, дай хьисапе къахьега хов укхаза. Зехьа доврґдацар укх коллективана даь новкъостал, дукхагIа хургья чам бола продукци, тоалургда наьха вахар а.

М. БАШИРОВ.

СУРТА ТIА: сокови цеха болхлой (аьрдехьара аьттехьа) К. Грек, Х. Аджигириева, Е. Пимичева, Г. Лаптева.

Р. АУШЕВА сурт.

Доазол дехьара

Дуне цхьан кIирагIа

ВIАЬШЕРЕН КЕРТТЕРА СОБЫТИ

Дукха моттигаш яц, цхьан паччахьалкхен историна белгала дола цIей адамлен исторе чухь гIоръяьнна явлени санна дерригача дунен тIа дездеш. Шеко а йоацаш, цу тайпара наггахьа мара ца хула событи я Сийлахь-йоккха Октябрьски социалистически революци. ХIара денна ТАСС ух итташ телеграммаш, цар хьахьокх Сийлахь - боккхача Октябра 70 шу дизар дерригача мехкашка дезделга, Октябра идеяш миллионаш болча наьха уйлашкеи дегашкеи латтилга — Малхбоалехьа а Малхбузехьа а, Къулбехьа а Къулбаседехьа а.

«Африке къамаш мукъадахара болам гIоттилга а котбалга а хила йиш яцар Россе революци хиннаецаре, — йоах Къулбехьен Африка Африкански къаман конгресса викало Уриа Мокеба. — Мехкаштеи халкъаштеи цо еча влиянега диллача цхьа событи яц пунпа ийсъяла йиш йолаш». Цу тайппара къамаьл хоз вайна европейцагара а — Англе лейбористски парте аьрдехьарбарий цхьан лидергара Антони Веджвуда Беннагара, ший хана сийлен титул дIаэца ца а тугаш къахьегамхой хьашташ бахьан долаш лоаттабеча къовсама юкъе вахача потомственни лордагара: «Адамлен исторе чухь гола тохаш йола момент а хинна дIаэттар Сийлахь - йоккха Октябрьски социалистически революци... 70 шу дуз цу исторически событе шоай кортмукъале бахьан долаш лоаттабеча къовсаме халкъий дегаш ураувттаду». Лиссабонера хоам кхаьчаб, Россе хиннача сийлахь-йоккхача революце иллюстрированни истори арахецаш да, аьнна. Дамаске чакхъяьннай «Октябри Iарбий дунен» яхача темагIа йола дунен халкъашта юкъера семинар. СССР-парча доттагIалеи культурни бувзамийн Бразильски общества инициативагIа торжественни собрани хиннай Сан-Пауле. Октябра сийна японо-советски доттагIала месячник чакхйоаккхаш я Осаке. Ма дарра аьлча, кховзткъеи итт шу хьалха Петрограде дIайолаенна революци триумфальни маршагIа планета тIа гIолла гIа боахаш я.

Российски пролетариата, дерригача Советски халкъа денале гIулакх сий долаш, лоархIаме хилар вIалла юхадаккхац хьабена никъ шаьра ца хиларо — гIалаташи трагедеши йоацаш ца хиларо. ХIанз мохк юха а айлуш боагIа. Ленина парте низаш оарцагIдаьхад вахара еррига сфераш чулоацаш а социализма идеяш дийна хилара тешал деш а йола мехка хувцамаш дара бIарчча программа кийчъе, чакхъяккха. Тахан СССР миллионаш болча наьха кхетам чу латт, хIанз массанахьа а перевод ца эшаш дола «перестройка», «гласность» яха дешаш. СССР-ерча хувцамаша, — белгалдаьккхад Октябра 70 шу дизарца ювзаенна Греце Компарте ЦК яьча заявлене тIа, — социализма низаш чIоагIду, лакхлу цунгахьа гIертилга, дунен тIа социалистически идеяша еш йола воздействи лакхъяра керда таронаш яиза а ца Iеш хьаю».

Ишта а вешта уж уйлаш хьахьокхаш я Октябра 70 шу дизара цIей дезларца лувзаденна дешаш дийца йолча Москве хиннача КПСС ЦК Пленума хьакъехьа дунен кепайоазоно арайоаха материалаш. Перестройка программа реальни йолга бакъдеш дола хIама санна тIаийцай 1988 шера мехка халкъа боахам дегIабоалабара Паччахьалкхен план чIоагIъяьча СССР Лакхехьарча Совета сессе решенеш а.

ДУНЕН ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРА БОКЪО ТОЛХАЕШ

19 октябре ВIашагIкхийттача Штаташа Персидски заливе ирански мехкдаьтта платформашта герз тохар чIоагIа сагото яйташ а нах эгIазбугаш а дIадаьржад дерригача дунен тIа. Цо юха а шийна теркам тIаэзар, Малхбузе юкъегIертар бахьан долаш цу регионера хьал кхы а чIоагIагIа чоалхане дерзаш латтандаь.

Американски форда йистошта эзараш милаш гаьна йолча моттиге Пентагоно яь операци гуччахьарча агрессивни акце тайпара я. Американски пресса отчеташка хьежача США эсминцаша духхьал тIахьежаеш йоккхий топаш йийттай. Эн-би-си яхача телекомпане баьча хоамагIа, цхьан пунктера иранцашкара радиограмма кхаьчар човнаш хиннараш кIалхарбаха таро хургйолаш топаш ца етташ совцаяр дехаш. США ВМС теркалдаь дац из дехар. Мехкдаьтта шин платформана топаш йийтта ца Iеш, американски кемаша кхоалагIчу тIа «тюленаш» яхаш кодови цIи а йолаш спецподразделенех латта десант Iохоайир. Ирански оагIоно даьча лоархIамегIа хинна финансови зе 500 миллион доллара боараме да, хIаьта экологена даь зе лаьрхIа варгвоацаш да. Иштта мах болаш хIама да «США оборона лелае бокъо йолаш я» ала гIерташ президента Рейгана дувца герзашца кийч а бенна чухьелхар.

Политически оагIорахьара из агрессивни акци гаьнна дIайодаш тIехье йолаш я. Из да — хIаьта из бакъду дунен кепайоазон еррига комментарешка — Персидски заливе США чугIертилга кердача, кхерамеча наькъ тIа даьннад яхилга. Из иштта лоархI американцаша шоаш а шовинистически хьисапе чIоагIа пропагандистски обработка яр бахьан долаш царех дукхагIбараш антиирански уйлаш чуесса бале а. Общественностага хаттараш деча хана укх тайпара хаттар оттадаьдар «Персидски заливерча йоккхача тIема конфликтана юкъеэза США юсаргхилара шансаш» йолаш я е яц, хаттараш та жоп деннараш та юкъе 74 процент бараша я, аьнна жоп деннад. ХIаьта сенатора Арлен Спектера хьалхадаьккхар, «тхо (США—ред. белгалдоаккх) хьоабанза болча тIема юкъе даха тарлу, Кореи Вьетнамеи санна».

Мадарра аьлча, США тIеххьара агрессивни акци дагадоацаш хинна хIама дацар — дукха ха яр Персидски залива хишка тIема низаш дIачIоагIде гIерташ американски оагIув йола. «Жоп луш» даь хIама да ала гIерташ Вашингтоно доаха бахьанаш кIал кIийле йоацаш да. Теркал де доагIаш да, массехк кIира хьалха ООН Кхерамзлен Совето тIаийца резолюци толха а еш из даь хилар, хIаьта цун цхьа автор я США, «из конфликт дIахо эскалацега кхоачае а шеръе а тарлуш дола моллагIа гIулакхаш ца деш совцаде», аьнна тIахьехаш а я из резолюци.

АФГАНИСТАНА ВАХАРЕРА ЛОАРХIАМЕ БЕЛГАЛО

Кабуле хиннай Афганистана Халкъа - демократически парте шоллагIа юкъара конференци. Къамаш барта доаладара политика хьалхарча этапа итогаш е а кхоанеи перспективаш белгалъе а, хIаьта иштта хIанз укх сахьате мохк дегIабоалабара эггара лоархIамегIа дола дешаш дувца а лаьрхIа йолча цу лоархIамеча форуме дакъалоацаш хилар ерригача афгански провинцей партийни организацешкара вайта 677 саг.

Шеко йоацаш да конференце балха керттера итог — хIанзарча хьалашка къамаш барта доаладара никъ лорзагIбаргбоацаш болга цо бакъдар. Из хьахьекхар 1988 шера 15 январе кхаччалца тIом соцабаь лоаттабе, аьнна ДРА кулгалхоша яьча решене тIа, ерригача партешца цхьана гIулакхаш леладелга чIоагIде, коалиционни правительство а моттигашка доалдара коалиционни органаш а вIашагIйохка лаьрхIа хиларца. Законодательни Iаьдал оттаделга чакхдаккхара, масала, сихагIа мехка конституци тIаэцаран президент харжаран йола хаьдда мероприятеш белгалъяьй.

Мехкара хьал нийса кхетадеш хилара ларда тIа латтача халкъа Iаьдала позице конструктивни характер гуш я тIом ца беш юхадаьннача, ма дарра аьлча, дерригача низашца хьинаре цхьана гIулакхаш леладе из кийча хиларца а вокх оагIорахьарча викалашта правительстве, хIаьта иштта белггала автономи енна хургйолча моттигашкарча самоуправлене органашка авторитетни посташ лургхилара гаранти яла кийча хиларца а. Дош, иштта, оппозицех тийша да мехка чухь а цун доазонел арахьа а: Демократически Афганистана кулгалхой яр санна конструктивни позици лаца езаш я из.

Конференце дакъалоацаш хиннараша дийцад партийни строительства, партийни мугIараш цIендара, халкъа боахами экономикеи дегIайоалаяра, герзашцара низаш чIоагIдара, ДРА арахьарча политика дуккха дешаш. Белгалдаьккхад, хала ха тIаэттача хана Афганистанагахьа доттагIала кулг хьакховдадаьча, контрреволюце, империализма, реакце низаш юхатохара къона республика хьаллаьцача Советски Союзацара вежарашха дола гIулакхаш дIахо дегIадоаладеи чIоагIдеи лаьрхIа хилар.

Валентин ВАСИЛЕЦ,
Виталий ЧУКСЕЕВ,
Георгий КУВАЛДИН.
(ТАСС).

И. Чавчавадзе ваьча дийнахьа денз 150 шу дузаш

ПОЭТА ЮБИЛЕЙ

Укх шера ваьча дийнахьа денз 150 шу дизар дезду гlорваьнна волча мыслитела, дlаяхача бlаьшерен шоллагlча даькъе Гуржегlа баьржа хиннача къамаш мукъадахара болама кулгалхочох цхьанне, гуржий литература классика Чавчавадзе Илья Григорьевича. Яздархочун литературни кхоллам гуржий къаман культура ганза юкъебахаб цун эггара чlогlагlдола дакъа а хинна.

Чавчавадзе Илья ший заман бокъонца вола воl хиннав. Шера хиннай цун балха сфера: поэзи, проза, драматурги, истори, языкознани, право, экономически lилма, публицистика, къаман театр, гуржашта юкъе дешар - йоазув доаржадара йола Общество, земельни банк, литературни критика, перевод.

Патриотически лостам бизза кхета а беш, Чавчавадзе Ильяс «Къеча сага дувцар», «Наькъахочун записказ», «Саг вий-те из?» яхача прозаически произведенешка, «Видения», «Массехк сурт е розбойника вахаре хинна цхьа хlама» яхача поэмашка.

И. Чавчавадзес кlоарга lомадир эрсий литература, хlаьта иштта, из эрсий революционни демократаша дlадоладаьр хьал а лаьца дlахохьош вар.

И. Чавчавадзе произведенеш вай мехка СССР 8 халкъа меттала 152-зза араьйннай, 2 миллион экземпляр совгlа йолча тиражаца.

И. Чавчавадзена хетаяь юбилейни торжествaш укх шера октябре — ноябре берригача мехка гlолла шерра чакхъяргья.

СУРТА ТlА: СССР халкъа художник Бердзенишвили Мераб юбилейга И. Чавчавадзе скульптурни портрет хьадаь воалаш латт.

Г. ЦАГАРЕЛЕ сурт.
ТАСС фотохроника.

ЖУРНАЛИСТАШ IОМАЛУШ БА

Укх деношка кепайоазон ЦIагIа журналистски говзал lомаеш йолча республикански школа аргlанара занятн хилар. Газетий телевидене, книжни издательства творчески болхлошта хьалхашка къамаьл дир НГlАССР Министрий Совета председатела хьалхарча заместитела, республика Паччахьалкхен планови комитета председатела А. А. Мальсагова. Цо дийцар КПСС ЦК июньски (1987 ш.) Пленума решенешка хьежжа экономикана доалдеча хургйолча перестройкахи, пятилетка шоллагlча шера республика социально-экономически деrlакхувлара планаш кхоачашъярахи, иштта цо журналисташа даьча дуккхача хаттаращта жоп тийлар.

Эскаре гlулакх деш ба вай мехкахой

АСХЬАБА ДЕЗАЛ

Укх деношка Мужеча ваха волча пенсионерага Темирханов Асхьабага каьхат дера цун воl Ахьмад гlулакх деш волча эскара даькъа командирагара. Дlайхача дешаща могавора цо сержант Тимирханов, доккха баркал йоахар Асхьаба а цун сесага Маккийна а иштта дика воl кхеве цар вlаштlехьа даларах.

«Сержан» Тимирханов ший гlулакх дика довзаш, бlухочун lилма lомадаь бlухо ва, — язду командоване цlерагlа эпсара Гиренкос, — цо кулгаллеш йола эскара коллектив массе хана хьалха латтачарех я. Дика вlаштlехьдоал Темирханов Ахьмада салташта юкъе барт - цхьоагlо хилийта, моллагlча моттиге царна хьалха латта. Масал эц цунгара къонача салташа, хlаьта Тимирханов Ахьмад ше а дllема-политически кийчонна хьалха латташ ва.

Дисциплина дика лоаттаярах, бlухой коллектива юкъе барт-цхьоагlо хилийтарах, дукха ха йоацаш, оаха баркала дешаш тlадола памятка елар цунна».

Дог гlоздаьнна тlаийцар уж дешаш Ахьмала дасинанаси. Амма, ала доагlа, воккхагlвола Асхьаба ши воl а эскаре гlулакх деш болча хана цу тайпара каьхаташ Мужеча ика хиннаlга. Гушда Асхьаба дезал шоашта паччахьалкхено тlадилла гlулакх дизза кхоачашде ховш болга. Цох баркал ала доагlа Асхьабаи Маккийнеи. Атта дац цу тайпара дезал кхебе. бакъда цул доккхагlа кхы ираз а дац.

Тахан Асхьаба Мухьмад гlишлон ВУЗ чакхъяьккха, ший специальностагlа къахьегаш ва. Цул зlамагlвола Мухьмад-Башир дешаш ва. Цох а хургва гlишлонхо. Хlаьта Ахьмада а эскаре гlулакх даь ваьлча, корабергба ший никъ. Из нийса хургболга тешаш да вай.

Б. ЖАБРАИЛОВ.

Редактор
О. Б. ГАДАБОРШЕВ.

ТЕЛЕПРОГРАММА

27 ОКТЯБРЬ
I ПРОГРАММА

7.00 — «90 минут».
8.35 — Сийлахьча Октябра 70 шу дизарга. «Революци дlахойодаш я». Телевизионни йиъ сери йолча документальни фильма премьера. 1-гlа фильм — «Голатохар». 2-гlа фильм — «Дошол дезагlа». Перерыве — Чlондарга дуэташ кхоачашъю РСФСР халкъа артисташа Э. Грачеи Е. Грачеи.
18.45, 22.45 — Тахан дунен тlа.
19.00 — Шахматех дунен чемпионат.
19.05 — Сийлахь - йоккхача Октябрьски социалистически революцен 70 шу дизарга. Советски Украина. Украински телевидене программа.
21.00 — «Ха».
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — Сийлахьча Октябра 70 шу дизарга. «Революци дlахойодаш я». Телевизионни йиъ сери йолча документальни фильма премьера. 2гlа фильм— «Дошол дезагlа».
23.00. — «Из шоана дулургда».

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйрийнара гимнастика.
8.15 — «Балха принцип». Документальни фильм.
8.35, 9.35 — Музыка. 6-гlа класс. Людвиг Ван Бетховен.
9.05 — ПТУ дешархошта.
10.05 — Французски мотт. lомабу 1-гlа шу.
10.35, 11.35 — lалам lомадар. 3-гlа класс.
10.55 — lилма - довзийтара фильм.
11.05 — Эрсий къамаьл.
12.25 — Советски изобразительни искусство. Кукрыниксаш. 1, 2-гlеи передачаш.
13.25 — Хьехархочун экран. Истори. 8-гlа класс.
13.55, 23.15 — «Кердадараш».
17.40 — «Кердадараш» (гlалгlай меттала).
17.45 — Дунен халкъашта юкъера хьал (гlалгlай меттала).
18.00 — Киножурнал.
18.10 — «Шоана дай-наной!» (гlалгlай меттала).
18.35 — «Одесски марафон». Документальни фильм.
18.45 — «Нохч-Гlалгlайче». Информационни программа.
19.00 — Ведески района Орджоникидзе цlерагlча колхоза председателаца КПСС XXVII съезда делегатаца А Хусаиновца кагирхой вlашагlнхетар (нохчий меттала).
20.00 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!». «Йиlиги бlехали». Мультипликационни фильм.
20.15 — Теннис. Дунен халкъашта юкъера турнир.
21.00 — «Ха».
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — «Герз дувлача къорача моттиге». Художественни фильм.
23.15 — «Кердадараш».

28 ОКТЯБРЬ
I ПРОГРАММА

7.00 — «90 минут».
8.35 — Сийлахьча Октябра 70 шу дузаш. «Революци дlахойодаш я». Телевизионни йиъ сери йолча документальни фильма премьера. 2-гlа фильм— «Дошол дезагlа». 3-гlа фильм— «Хоржам». Перерыве — дlалокх С. Орехова (гитара).
10.40, 16.00, 17.30 — «Кердадараш».
16.15 — «Турце гlолла». Документальни фильм.
16.45 — «Ялхайтта шу даьннен бокхагlеи».
17.35 — Е. Станкович. № 3 йола камерни симфони.
17.55 — Сийлахьча Октябра 70 шу дузаш. «Ленинград», «Аврора», «Ленинградцаш». Телевизионни документальни фильма премьера.
18.45 22.40 — «Тахан дунен тlа».
19.00 — Футбол. Европа чемпионата хержа матч. СССР сборни — Исланде сборни. Симферополера трансляци. Перерыв йолча хана (19.45) — «Кердадараш».
20.45 — «Халкъа ашараш».
21.00 — «Ха».
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — Сийлахьча Октябра 70 шу дузаш. «Революци дlахойодаш я». Телевизионни документальни фильма премьера. 3-гlа фильм — «Хоржам».
22.50 — «Къона театр-87». Ерригсоюзни театральни студей фестиваль (г. Каунас).
23.55 — Шахматех дунен чемпионат.

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйрийнара гимнастика.
8.35 — 9.35 — Обществоведени. 10-гlа класс.
9.05, 12.05 — Немций мотт. lомабу 1-гlа шу.
10.05 — СПТУ дешархошта. Астрономи.
10.35, 11.35 — Истори. 9-гlа класс.
11.05 — Шахматий школа.
12.35 — «Герз дувлача къорача моттиге». Художественни фильм.
14.00 — Теннис. Дунен халкъашта юкъера турнир.
14.45, 23.45 — «Кердадараш».
17.05 — «Кердадараш» (нохчий меттала).
17.10 — «Могашленна новкъостал де». «Сона лаьтта деза». Кинопрограмма.
18.00 — Бокс. Дунен кубок. Финала 1/4. Югославера передача.
19.05 — «Нохч-Гlалгlайче». Информационни программа
19.20 — «Доал ца хилара мах» (нохчий меттала).
19.50 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!».
20.00 — «Вайн дии».
21.00 — «Ха».
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — Нерехтски муlалгаш я екаш.
22.00 — Футбол. Олимпийски турнира хержа матч. Швейцаре сборни — СССР сборни. Швейцарера трансляци.

29 ОКТЯБРЬ
I ПРОГРАММА

7.00 — «90 минут».
8.35 — Сийлахьча Октябра 70 шу дузаш. «Революци дlахойодаш я». 3-гlа фильм — «Хоржам». 4-гlа фильм — «Бехктокхам». Перерыве — Комсомольско-кагирхой илле концерт.
10.40, 16.00, 17.25, 19.20 — «Кердадараш».
16.15 — Илли а оал халха а ювл къонал.
16.25 — «Кремлера Ленина кабинети квартирен». Музее гlоллара телеэкскурси.
16.55 — «Города музыка». Пермера передача.
17.30 — Комсомол ваьча Денга. «Тешам». Телевизионни документальни фильма премьера.
18.45, 23.50 — Тахан дунен тlа.
19.00 — Шахматех дунен чемпионат.
19.05 — «Хьай могаш хила безам бале».
19.25 — Комсомол яьча Денга. «Уж хьалхар» бар». Художественни фильм.
21.00 — «Ха».
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — Сийлахьча Октябра 70 шу дузаш. «Революци дlахойодаш я». Телевизионни йиъ сери йолча документальни фильма премьера. 4-гlа фильм — «Бехктокхам»

КОМСОМОЛ ЯЬЧА ДЕНГА.

22.45 — «Хьа иллеш, комсомол». Концерт
23.35 — «Къонабарий слет». Сийлахьча Октябра 70 шу дизара хетаяь Ерригсоюзни комсомольцийи кагирхойи слетера репортаж.

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйрийнара гимнастика.
8.15 — «Шурий хиш дlадолаьлуччара». Документальни фильм.
8.35, 9.35 — lалам lомадар. 4-гlа класс.
8.55 — «Теоретикаш». lилма-довзийтара фильм
9.05, 13.30 — Испански мотт. lомабу 2-гlа шу
9.55 — lилма-довзийтара фильмаш: «Нана-Эдая тlа гlолла...», «Никъ анайисте кхоач».
10.35, 11.35 — Биологи. 7-гlа класс.
11.05 — Эрсий искусство. Дахчан тlа догам дар.
12.05 — «Корпус генерала Шубникова». Субтитрашца художественни фильм.
14.00 — Киргизски телевидене программа.
14.45, 23.05 — «Кердадараш».

ТАХАН — ЕРРИГСОЮЗНИ ЛЕНИНСКИ КОММУНИСТИЧЕСКИ КАГИРХОЙ СОЮЗ ХЬАХИННА ДИ

16.30 — «Хьа анайистош».
17.00 — «Нийсархо» (нохчий меттала).
17.30 — «Патриот» (гlалгlай меттала).
18.00 — «Экран — кагирхошта».
18.55 — Киножурнал.
19.05 — «Нохч - Гlалгlайче».
19.20 — Парте тlема, къахьегама ветеранах А. Кулаевх телеочерк (нохчий меттала)
19.30 — Концерт.
20.00 — «Бийса даькъала хийла шун бераш!». «Золушка». Мультипликационни фильм. 1-гlа дакъа.
20.15 — Теннис. Дунен халкъашта юкъера турнир.
21.00 — «Ха».
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — Бокс. Дунен кубок. Ахфинал. Югославера передача.
23.10 — Велоспорт.

30 ОКТЯБРЬ
I ПРОГРАММА

7.00 — «90 минут».
8.35 — «Тешам». Телевизионни документальни фильм.
9.50 — «Чулан тей». Мультипликационни фильм.
10.00 — Сийлахьча Октябра 70 шу дузаш. «Революци дlахойодаш я». Телевизионни документальни фильма премьера 4-гlа фильм — «Бехктокхам»
10.55, 16.00, 17.55 — «Кердадараш».
16.15 — «Юртара хьехархо». Художественни фильм.
18.00 — И Гайдн Трио соль мажор. ПНР-ра передача.
18.15 — Теоре дешаш. Политически экономически образоване юкъерча перестройках.
18.45, 23.50 — Тахан дунен тlа
19.00 — Кагирхой слет. Сийлахьча Октябра 70 шу дизара хетаяь Ерригсоюзни комсомольцийн кагирхойи слетера репортаж.
19.15 — Киноафиша.
20.00 — Сийлахьча Октябрьски социалистически революце 70 шу дизара. Советски Росси. «lа даь болар, Россе».
21.00 — «Ха».
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — Паччахьалкхен Центральни Концертнон залера РСФСР искусства говзанчийи творчески кагирхойи концерт.
00.05 — Шахматех дунен чемпионат.

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйрийнара гимнастика.
8.15 — «Массаза май хургба». Документальни фильм
8.35, 9.35 — Вайна гонахьара дуне. 2-гlа класс. Вай — октябряташ.
8.55 — «Кlаьнкаш, сухали, сатувсари». lилма-довзийтара фильм.
9.05, 12.05 — Английски мотт. lомабу 2-гlа шу.
9.55 — «Из зlамига доккха дуне». lилма-довзийтара фильм.
10.05 — СПТУ дешархошта. Истори.
10.35, 11.35 — Истори. 7-гlа класс. Александр Невский.
11.05 — «Вай беш».
12.35 — «Цхьаннахьа елххаш я боалбуарг» Художественни фильм.
14.05 — Теннис. Дунен халкъашта юкъера турнир. Бельгера передача.
14.50, 23.55 — «Кердадараш».
17.10 — «Кердадараш» (нохчий меттала)
17.15 — «Депутатий гlулакхаш».
17.45 — «Фермаш lан кийчо еш я» (гlалгlай меттала).
18.15 — Бокс. Дунен кубок. Ахфинал. Югославера передача.
19.30 — «Нохч-Гlалгlайче», Информационни программа.
19.45 — Сихдара наькъагlа. КПСС Сунженски райкома шоллагlча секретарагара В. П. Кардаильскенна интервью.
20.00 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!», «Золушка». Мультфильм, 2-гlа дакъа.
20.15 — Сунженски района художественни самодеятельноста концерт.
21.00 — «Ха».
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — Хоккей. Новкъосташха вlашагlнхетар. ЧССР сборни — СССР сборни. ЧССР-ра передача.
23.40 — Теннис. Дунен халкъашта юкъера турнир. Бельгера передача.

31 ОКТЯБРЬ
I ПРОГРАММА

7.00 — «Ха».
8.35 — Концерт.
9.00 — «Хlана, сендухьа?».
9.30 — Шоллагlа Ерригсоюзни халкъа творчества фестиваль.
10.00 — Вай цlа. Телевизионни журнал.
10.40 — «Урал — исторе оагlонаш», Телевизионни документальни фильма премьера.
11.00 — Дай-наной ди — шоатта. Школа реформа: традицешн новаторствои.
12.30 — Поэзе минуташ.
12.35 — «Алжир тахан». Киноочерк.
12.50 — «Селаlад» яхача халкъа творчества телепрограммай дунен халкъашта юкъера фестиваль. «Хороводе юкъе тхо дар». (СССР).
13.20 — Документальни фильм.
13.30 — Массанена а хlаранена а. Тlемен къахьегамеи ветераний йоахонах. гг. Ульяновскеи, Иркутскеи, Ташкентеи балха опытах.
14.00 — «Доттагlие». Телевизионни журнал.
14.30, 18.35, 00.25 — «Кердадараш».
14.40 — Сийлахьча Октябра юбилейга. «Исторе довргдоаца мугlараш». «Обратная связь». Художественни фильм.
16.30 — Гушдар — теша халадар.
17.30 — Мультфильм.
17.45 — «Дош дувцараш Колобокаш я». Мультипликационни фильма премьера.
18.40 — «Иштта котдоврга». М. Горьке цlерагlча Московски художественни академически театра фильма - спектакла премьера. Автор — М. Шатров. Перерыве (19.45)— Шахматех йола дунен чемпионат.
21.00 — «Ха».
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — Телехьажархочун спутник.
22.20 — Шоаттден сайрийна. «Аншлаг. Аншлаг».
23.40 — Баскетбольни обозрени.

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйрийнара гимнастика.
8.20 — «Малхбоален Сибаргlе». Киножурнал.
8.30 — Ритмически гимнастика.
9.00 — «Iуйрийнара почта».
9.30 — Дунен художественни культура.
10.05 — «Отель», у погибшего альпиниста». Субтитрашца художественни фильм.
11.25 — «Сновин, Чиллин, Мотлин сон». Телевизионни документальни фильм. «Хьайбай дунен тlа» яхача циклацара.
12.25 — Реклама.
12.30 — «Советски lилман историцара дувцараш». Документальни фильма премьера. 5-гlа фильм — «Атомщикаш» (ЦНФ).
13.35 — «Нохч-Гlалгlайчен мира».
13.45 — Агропром: гlулакхаши нахи.
14.15 — Телефильм.
14.30 — «Салоlача сахьаташка».
15.00 — Мультипликационни фильмаш: «Борзи воргl бlийги кердача lаьдалагlа», «Дошо чо».
15.30 — «Ах бийса ялалехьен яьлчен».
17.00 — Футбол. СССР чемпионат. «Арарат» — «Спартак». Ереванера трансляци. Перерыве (17.45). — Теннис. Дунен халкъашта юкъера турнир. Бельгера передача.
18.45 — «Унахцlено».
19.30 — Футбол. СССР чемпионат. «Жальгирис») — «Динамо» (Москва). 2-гlа тайм.
20.15 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!». «Жу-жужу». Мультипликационни фильм.
20.30 — Теннис. Дунен халкъашта юкъера турнир. Бельгера передача.
21.00 — «Ха».
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — «Дикагlдола шераш». Художественни фильм.
23.00 — «Кердадараш».

1 НОЯБРЬ
I ПРОГРАММА

7.00 — «90 минут».
8.30 — Ритмически гимнастика.
9.15 — «Спортлото» тираж.
9.30 — Будильник.
10.00 — «Аз гlулахк ду Советски Союза!».
11.30 — Никъ берий клуб.
12.30 — Ашарий киоск.
13.00 — «Юртара сахьат».
14.00 — «Унахцlено».
15.00 — Сийлахьча Октябра 70 шу дузаш. «Новкъост илли» яхача Ерригсоюзни конкурса доакъашхой тlеххьара концерт.
16.35; 19.35; 00,05 — «Кердадараш».
16.40 — Бокс. Дунен кубок. Финал. Югославера передача.
18.00 — Дунен халкъашта юкъера панорама.
18.45 — Шахматех йолча дунен чемпионате.
19.05 — Мультипликационни фильмаш: «Тамашийна зурмилг», «Борцакхи бутти», «Кlай инкалг». (Казахстан).
19.40 — «Николая Батыгина деноши шераши». Телевизионни пхи сери йолча художественни фильма премьера. 1-гlа сери — «Лешаки».
21.00 — «Ха».
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — Кинопанорама.
23.20 — «Кагирхой слет». Сийлахьча Октябра 70 шу дизара хетаяь Ерригсоюзни комсомольцийи кагирхойи слетера репортаж.
23.35 — Футбольни обозрени.

II ПРОГРАММА

8.00 — Зарядке е дlаоттаl
8.20 — Эрсий къамаьл.
8.50 — Хабаровски студе телевидене программа.
9.50 — «Нарвос» яхача ансамбла концерт. Ташкент.
10.05 — Теннис. Дунен халкъашта юкъера турнир. Бельгера передача.
10.50 — Мехка къаман театрий фестиваль. «Тlеххьара гlаргlура». Я. Купала цlерагlча Белорусски Паччахьалкхен академически театра фильм - спектакла премьера. Автораш — А. Дударев, А. Жук.
12.45 — «Советски lилман историех дола дувцараш». Документальни фильма премьера. 6-гlа фильм — «Галантина бераш».
13.55 — «Селаlад» яхача халкъа творчества телепрограммай дунен халкъашта юкъера фестиваль. (СССР).
14.25 — «Тешам». Телевизионни документальни фильм.
15.40 — Бадминтон. «Литературная Россия» яхача газета приз яккхара йола дунен халкъашта юкъера фестиваль. «Измайлово» яхача спорта Дворецера передача.
16.10 — «Аукцион». Художественни фильм.
17.35 — «Сий». Телевизионни фильм.
18.00 — «Товарищи потомки». В. В. Маяковскех дола телевизионни документальни фильм.
18.55 — Реклама.
19.00 — Дунен музыкальни культура ганзера. Г. Свиридов. «Пушкинский венок». Кхоачашъераш: СССР халкъа артист А. Ведерников, Московски камерни хор. Новосибирска камерни хор, ЦТ-и ВР-и ВСО солистий ансамбль, РСФСР халкъа артист В. Минин.
20.00 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!».
20.15 — Теннис. Дунен халкъашта юкъера турнир. Финал. Бельгера передача.
21.00 — «Ха».
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — Хоккей. Новкъосташха вlашагlнхетар. ЧССР сборни — СССР сборни. ЧССР-ера передача.
23.35 — «Кердадараш».

РАДИОПРОГРАММА

27 ОКТЯБРЬ

6.40 — Юртара lуйренаш.
6.55 — Передачай программа.
6.59 — 7.00 — Объявлени. Хаоттам.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.30 — 9.00 — Дlалокх Усманов lимрана (гlалгlай меттала).
9.15 — «Октябра хьалхарча къахьегама вахте» (нохчий меттала).
9.30 — 10.00 — «Къона заманхо» (гlалгlай меттала).
16.00 — Передачай программа. Хаоттам.
16.01 — «Ца малар—вахара хьисап» (гlалгlай меттала).
16.16 — 17.00 — Ведески районера производстве хьалхалаттачарна хетадаь концерт (нохчий меттала).
18.00 — Керда хоамаш.
18.30 — 18.40 — Хоамаш.

УКВ

19.00 — Халкъа ашараш.
19.30 — Дlалокх Буркаев Мовлада.

28 ОКТЯБРЬ

6.40 — «Кхы хьем ца беш хьувкъам чуэца» (нохчий меттала).
6.55 — Передачай программа.
6.59 — 7.00 — Объявлени. Хаоттам.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.30 — 9.00 — Шахбулатов Аднана иллеш (нохчий меттала).
11.15 — «Яхье баьннараштa юкъе хьалхалаттараш» (гlалгlай меттала).
11.30 — 12.00 — Концерт (гlалгlай меттала).
15.15 — «Цхьан дезале» (гlалгlай меттала).
15.35 — 15.45 — «Ден темаех» (нохчий меттала).
16.00 — Передачай программа. Хаоттам.
16.01 — Дунен халкъашта юкъера обозрени (нохчий меттала).
16.15 — 17.00 — Концерт (нохчий меттала).
18.00 — Керда хоамаш.
18.30 — 18.40 — Хоамаш.

УКВ

19.00 — У. Димаева кхоачашъю лирически ашараш.
19.40 — Дlалокх Даудов Рамзана.

29 ОКТЯБРЬ
КОМСОМОЛ ХЬАХИННА ДИ

6.40 — «Сийлахь - боккхача Октябра — ма боагlара накъабахара». Корреспонденци (гlалгlай меттала).
6.50 — «Юха а увзаш дегlаахар сихдар».
6.59 — 7.00 — Объявлени. Хаоттам.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.30 — Передачай программа.
8.35 — 9.00 — Комсомольски иллеш.
11.15 — «КПСС къаман политика». Беседа (нохчий меттала).
11.30 — Лора хьехамаш. «Грибех лорале!».
11.45 — 12.00 — «Мишта пайда эц къахьегама ресурсех?» (гlалгlай меттала).
16.00 — Передачай программа. Хаоттам.
16.01 — «Къахьеганза йоахача доходашта — никъ бехка» (гlалгlай меттала).
16.16 — «Вай советски халкъ». Беседа.
16.31 — 17.00 — Концерт (гlалгlай меттала).
18.00 — Керда хоамаш.
18.30 — 18.40 — Хоамаш.

УКВ

19.00 — Димаев Саlида иллеш.
19.50 — Нохч-Гlалгlай халхараш.

30 ОКТЯБРЬ

6.40 — «Юртара lуйренаш».
6.55 — Передачай программа.
6.59 — 7.00 — Объявлени. Хаоттам.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.30 — «Инженер — лоархlаме професси» (гlалгlай меттала).
8.45 — 9.00 — Музыка (гlалгlай меттала).
11.15 — 12.00 — Дlалокх Дагаев Валида.
15.15 — 15.30 — «Къахьегарга хьежжа сийле» (гlалгlай меттала).
17.15 — Передачай программа. Хаоттам.
17.16 — «Ленински идеяштеи пролетарски интернационализмаи кlала». Беседа.
17.31 — Концерт (гlалгlай меттала).
18.00 — Керда хоамаш.
18.30 — 18.40 — Хоамаш.

УКВ

19.00 — Художественни самодеятельноста доакъашхой концерт.
19.43 — Мехкарий лирически иллеш.

31 ОКТЯБРЬ

6.40 — «Юртара сахьат» (нохчий меттала).
6.55 — Передачай программа.
6.59 — 7.00 — Объявлени. Хаоттам.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.30 — 8.45 — Объявлени.
10.15 — «Салоlама минуташ» (гlалгlай меттала).
10.35 — 10.40 — Музыка.
11.30 — 12.00 — Литературни Нохч-Гlалгlайче.
12.40 — «Октябрь са халкъа кхеле» яха яздархочун Х. Саракаева выступлени (нохчий меттала).
13.00 — 13.15 — «Гласность йолаш». Корреспонденци.
15.15 — Сийлахь - боккхача Октябра юбилейга. Музыкальни передача. Хаоттам.
16.00 — 17.00 — Радиола дувгlархой дехарех оттадаь концерт (гlалгlай меттала).

УКВ

19.00 — Мелодист Ш. Эдисултанов.
19.30 — Лирически илле концерт.

1 НОЯБРЬ

7.15 — Республикански газетий обзор.
7.30 — Передачай программа.
7.35 — Объявлени. Хаоттам.
8.25 — 9.00 — «Шоана дукха еза ашараш».
11.20 — 12.00 — «Иллей фольклори хlанзара хан».
15.15 — 15.30 — «Даьхен патриоташ хьалхкхебе» (гlалгlай меттала).
16.00 — «Школьни глобус». Хаоттам.
18.00 — 19.00 — Иллеца доттагlал долчарна хетадаь концерт.

УКВ

19.00 — «Мелодегара мелодега».
19.30 — Гаьнарча шерашкара иллеш.

КОАЧЪЯЬЧА ГАЗАЦА БОЛХ БУ ПЕШК ЛЕЛАЯРА БОКЪОНАШ

Газови пешк лотаялехьа хьалха динза даргдац:

1. Помещене фо чудайта (форточка хьаделла), пешка тlара краникаши газови баллона тlара вентили дlакъайлайий а хьеже, из къайча йолга хайначул тlехьагlа мара хьаелла мегаргъяц баллона тlара вентиль.

2. Лотаяь цlилеторг горелкана дlатlахьо, — лотаеча горелка краник хьаелла, горелка дерригача lургашка гlолла йоагаш хила еза газ.

3. Пешк йоагача хана кухнера форточка хьадийлла хила деза,

4. Духовой шкафа чу фо кхетийта деза цун горелка лотаялехьа хьалха — 2—3 минута цун нilхьайийлле лоаттае, цул тlехьагlа лотаяь цlилеторг е каьхата оаса дlатlахьо горелкана, духовой шкафа краник хьа а елла.

5. Газови пешк йоаьчул тlехьагlа пешка тlара краникаш а газови баллона тlара вентиль а дlакъовла.

Газови аппаратура тоае езаш хилча телефон тоха газови пешка лакхехьа хьалтеха йоахкача газаца цlи йоагаяра бокъонаш тlа йолча номерагlа.

Газа хьадж йоагlаш хуле, пешка тlара краникаш, баллона тlара вентиль дlакъовла, гуча цlи ма хилийта, электроприбораш ма йоагас, фо дайта помещене чу, 04 йолча номерагlа аварийни службага телефон тоха.

МУКЪАЛАЦ саг хьожаш воацаш йоагаш йола газови пешк йита, кухне наб е, бераши газобаллонни установка йовзаш боаца нахи пешк лотае, дlакъовла, тlабита, помещени йlоахъяра пешк лотае, абонента ремонт е. установка кхычахьа оттае, баллонаш йlоахье — йlоахъяь баллон эккха тарлургья.

Баллон хийцача хана керда оттаяьр пешках массанахьа дlа мишта хеттай хьажа веза, сапа а хьокхаш.

Баллон хувцаш кердаяр мел хана мегаш я хьажа веза.

Уж бокъонаш йизза кхоачашйича мара ца доалаш дусаргдац зулам газови оборудовани лелаеча.

«Грозгоргаз» ЭПУ.

ХЬАМСАРА НОВКЪОСТИЙ!

ДlАХЬОШ ДА 1988 ШЕРА «СЕРДАЛО» ГАЗЕТ ЯЗДАЙТАЛГА

Газет язду «Союзпечатa» ерригача отделенешкеи агентствашкеи, предприятешкарча, учреждеенешкарча, организацешкарча общественни уполномоченнаша.

Шера газет яздайтара мах 4 соми 8 кепиги ба. Из кхо ца деш, кхоаненга дехкаш тlехьа а ца доахаш, ханнахьа «Сердало» яздайта шоашта!

АВИАПАССАЖИРИЙ ТЕРКАМГА!

РЕЙС С-610. Грозный — Волгоград. Самолет ноябре, декабре укх деношка хьалгlотт: 02, 04, 07, 09, 11, 14, 16, 18, 21, 23, 25, 28, 30; Грознера самолет 23 сахьати 45 миноти яьлча хьалгlотт. Волгограде 01 сахьати 15 миноти яьлча дlакхоач.

РЕЙС С-609. Волгоградера самолет 06 сахьати 30 миноти яьлча хьалгlотт. Хlаьта Грозне 08 сахьат даьлча хьакхоач, укх деношка: 01, 03, 06, 08, 10, 13, 15, 17, 20, 22, 24, 27, 29.

РЕЙС С-58. Грозный — Ростов. ТУ-134 яха самолет укх деношка хьалгlотт: ноябре 02, 05, 11, 17, 20, 25; декабре 02, 05, 11, 18, 21, 26.

Грознера самолет 23 сахьати 50 миноти яьлча хьалгlотт. Хlаьта Ростове 01 сахьати 15 миноти яьлча дlакхоач.

Расписани цхьан ханна лаьрхlа я, хувцамаш хила тарлу.

Шоаш ца кхетар хатта укх телефонегlа: 2-75-46; 2-36-08.

Газет арадувл шинареи, ереи, шоаттеи деношка

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместителя — 2-85-07; жоьпаллача секретара — 2-84-68; отделий: партийни вахара — 2-80-12, 2-54-04; промышленностех транспортех — 2-75-81, 2-65-01; юрта бахама — 2-47-64, 2-80-66; культура — 2-64-75, 2-75-78; каьхатий — 2-85-64; машинописни бюро — 2-89-51; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря — 2-84-68; отделов: партийной жизни — 2-80-12, 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-75-81, 2-65-01; сельского хозяйства — 2-80-66, 2-47-64; культуры — 2-64-75, 2-75-78; писем — 2-85-64; машинописное бюро — 2-89-51; корректорская — 2-89-88.

СФ02480. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 3640.